

K A R D A S

Mėnesinis Mokslo ir Kritikos žurnalas

No. 10. CHICAGO, ILL., LAPKRIČIO-NOVEMBER, 1918.

MĖTAS V.

“Kardo”

Apžvalga

Tulas valdininkas gavo iš savo viršininko laišką. Laiške buvo išskaitliuojami visi valdininko prasižengimai. Nusiminęs valdininkas kreipėsi į savo sekretorių:

Ar žinai, ką rašo viršininkas N.?

Žinoti nežinau, bet atsakyti galiu, buvo atsakymas.

Nė kiek negudriau už tą sekretorių elgiausi, kai kurie mūsų kritikai.

Jie nors tikrojo dalykų stovio ir nežino, vienok kritikuoti visuomet gali.

Prie tokių kritikų priklauso ir S.

“Apžvalgos” No. 7 jis visu smarkumu užsipuola ant Laisvamųjų Susivienijimo. Remdamas tuo, kas buvo, ir kas, jo supratimu, turės įvykti (bet ko ištikrųjų nėra), jis išneša laisvamanybei mirties dekretą.

Pažiūrėsime ant kiek tas nuosprendis teisingas.

Bešališki žmonės, žmonės, kurie moka nuosakiai protauti, visuomet remiasi faktais. Jie neloaidžia laiką bergždiems pranašavimams.

Gi S. visai kitaip elgiasi. Visų-pirma jis nupiešia praeities laisvamanybių. Pats juos jis suranda devynias galybes visokių griekų. Jie buvo aiškiausio plauko reakcionieriai. Kam nežinomas šliupo bendravimas su kun. Tūmu!

Kas tiesa, tai tiesa. Gaila tik, kad užmiršta vienas menkas dalykėlis, butent: ar dabartinė Laisvamųjų Federacija turi ką nors bendra su šliupit? O tai juk labai svarbu.

“Tik šiais metais rašo S. imta ir atgaivinta tas politinis nabašninkas. Jo atgaivintojui buvo F. Bagočius, kuris faktiškai nieko bendro su socialistine ideja jau seniai neturi (kursivas So), ir kuris da visai neseniai su klerikalų šulu Jonu Žilinsku Waterbury prakalbas sakė.”

Nuagi, nuagi. Atgaivinta politinis nabašninkas... Indomu būtų žinoti, kaip galima pumirti nesant dar užgimus. Laisvamųjų Federacija gimė šiais metais. Tai juk visas sviestas žino. Ji liko naujai sutverta, o ne atgaivinta.

Toliau, kas norima pasakyti žodžiu “politinis”? Kas skatė Laisvamųjų Federacijos Programą ir konstituciją, tas negalėjo nepastebėti šių žodžių: “Ši organizacija tvirtasi ir gyvuoja ne kaip skirtinga politiška partija, bet kaip organizuota spėka vedimui kovos su visais atgaleiviškais elementais, kurie trukdo žmogaus minties plėtojimąsi, kurie pastoja kelią visokiam priegresyviui veikimui, kurie savo prietaringom religijom ir kitom idejom, trukdo demokratijos įsiviešpatavimą ir kurie vienokiu ar kitoku keliu pasidaro varginančia našta mūsų visuomenei.”

Po to viso reikia turėti tos bobos atkaklumą, kuri visą laiką sako “kirptas”, kad tvirtinus, jogei Laisvamųjų Federacija yra politinė partija.

Ant kiek S. yra susipažinęs su Federacijos reikalais, parodo ir tas faktas, kad jis tvir-

lina, jogei F. Bagočius įsteigė Federaciją. Tikrenybėj dėjosi visai kitaip. F. Bagočiaus dalyvavimas įsteigime Federacijos buvo ytin nežymus.

Ne kad apgynus F. Bagočių, bet dėl kuriozo, norime paklausti S. vieno dalyko. Kas norima pasakyti tuo, jogei F. Bagočius sykiu su Jonu Žilinsku Waterburyj prakalbas sakė? Mums rodos, kad svarbu nė tai, kur ir su kuo prakalbos sakoma, bet tai, kas tose prakalbose sakoma. Juk Dumoj sykiu su Puriškevičium laikydavo prakalbas ir, tariant S. žodžiais, revoliuciniai socialistai. Tačiau niekam neatėjo į galvą barti juos už tai.

Netiesa, kad organizavimui Laisvamanių Federacijos pritarė tik dešinieji socialistai. Pritarė ir kairieji. Ne tik pritarė, bet dar padėjo sutverti ją.

Eikime toliau. "Tverdami laisvamanių susivienimą jie tariasi sutversią sau naują politinę ir kultūralę guštą ir įgysią naują įrankį kovai su socialistais." Tokį tai atestatą išduoda S. Laisvamanių Federacijai.

Kuo paremti tie tvirtinimai? Ar Laisvamanių Federacija, kaip tokią, kada nors stojo kovon su socializmu? Tegul S. pripažodo tai faktais, betoj rašius savo nesąmones kursivų. Kursivas juk nepripažodys.

Kuomet F. Bagočius vedė "Kardą", tuosyk juk visai dar nebuvo Federacijos. Ir aišku kiekvienam mąstančiam žmogui, jogei už tuolaikinio "Kardo" turinį Federacija nieku būdu negali atsakyti.

"Pasirodo, kad jokio specialio laisvamanių susivienijimo nė nereikėjo," — daro išvadą S.

Taip, taip. Pasirodo, kad žmonės gyvėmantys dvidešimtam šimtmečij mąsto lyginai taip, kaip aziatai, kad mąstydamo du tuksančius su viršum metų atgal.

Omaras užvaldęs Aleksandrijos biblioteką paliepė:

—Sunaikinkite visas knygas! Knygos, kurios sutinka su Koranu, bereikalingos; o kurios priešingos, — blėdingos.

Logika S'o nei nago juodumu nesiskiria nuo logikis to aziato. Esą jeigu sąjunga vedė, vėda ir ves kovą su klerikalizmu, tai jokių specialių susivienijimų vedimui tolygios kovos nė nereikia!

Puiku. Bet kokie rezultatai tos kovos?

K A R D A S

(SWORD)

Published every month by
Lithuanian Freethinkers' Federation of America
at 1443 N. Paulina Street, Chicago, Ill.

SUBSCRIPTION PER YEAR.

In the U. S. of N. A. \$1.00
In Canada and Europe \$1.25
Single copy 10c.

Ilustruotas Mokslo ir Kritikos Žurnalas.
Leidžia

Lietuvių Laisvamanių Federacija Amerikoje.
1443 N. Paulina Street, Chicago, Illinois.

PRENUMERATA METAMS:

Amerikoje \$1.00
Kanadoje ir Europoje \$1.25
Pavienis numeris 10c.

Application for the second class mail matter privileges is filed with the Post Office at Chicago, Ill.

Ar Sąjunga įstengė apgalvoti klerikalizmą? Kur tau! Klerikalizmas greičiau sustiprėjo, negut susilpnėjo. O tai parodo, kad reikalinga organizuota spėka, kuri specialiai atkreiptų savo ginklą prieš besiplėtojančią klerikalizmą. Taip, reikalinga blaivinti žmonių protus, paliausuoti juos nuo įvairių prietarų. Tame darbe mes tikimės susilaukti paramos nuo visų kiltėsių žmonių. Maža to. Mes turime taipgi viltį, kad didžiūma ir sąjungiečių padės mums kovoti nežiurint S'o perspėjimų.

Baigdami, patarsime S. neskambinti mišparamis nepažiučius į švenčių surašą. Nėra ko mums prikašioti šliupus ir Bagočius, kuomet jie faktiškai neturi nieko bendra su Laisvamanių Federacija. Įsidėmėkite tai kartą ant visados.

Sekamas "Kardo" numeris išeis, kaip Kalėdinis numeris. Jis bus žymiai padidintas, nes turės 40 puslapių. Jame tilps daug įvairių paveikslų ir indomių straipsnių kaip tai: Vatikanas, Voltaire'o biografija, Laisvamanybė, Klioštoriai ir jezuitai ir kt.

Turime vilties, kad "Kardo" remėjai pasistengs išplatinti tą numerį.

Draugu pasidarbavimas prisidės prie pagerinimo, išstobulinimo žurnalo.

Šiuo momentu, kuomet kova už žmonių teises virte verda visame pasaulyje, mums reikalinga turėti ginklas, kuriuo galėtume atsiginti nuo visokių laisvės priešių.

Ir tuo ginklu gali būti "Kardas". Jis bandys sugriauti tai, kas atgyveno savo amžių, kas užstoja kelią žmonių pirmynceigai.

Tikėjimas per šimtmečius slopino žmonių mintis. Jis aršiausia kovojo su mokslu. Mokslininkai buvo apšaukiami eretikais ir deginami ant laužų.

Bet laikai persimainė.

Laužų gdynė praėjo.

Vienok tikėjimas neatmainė savo pozicijos. Jis po senovei pasiliko mokslo ir laisvės priešu.

Akyvaizdoj to ir yra reikalinga stoti kovon su tikėjimu. Reikalinga parodyti žmonėms, kad jų tikėjimas yra paremtas prietaisais ir senovės pasakomis.

To darbo pasekmingumas pilnai priklauso nuo mūsų draugų darbštumo.

Juo daugiau "Kardas" prasiplatins, tuo geresnių rezultatų susilauksime.

Aną metą sėjikas išėjo sėti. Jis bėrė grūdus dešinėn ir kairėn. Vieni grūdai nukrito ant vaisingos žemės, o kiti ant uolos. Tie, kurie nukrito ant vaisingos žemės, sudygo ir išaugo. Gi tie, kurie nupuolė ant uolos, nors ir sudygo, bet neturėdami užtektingai drėgnumo, sudžiuvo.

Gerbiami draugai, sėkite ir jūs "Kardą", kaip tas sėjikas grūdus. Nėra abejonės, — jis suras naujų pasekėjų. O jeigu jis pateks į rankas tokių žmonių, kurių protus negalės apvalyti nuo prietarų — tas reikš, kad tų žmonių galvose nebus užtektingai "drėgnumo."

Savęs įtikinimas yra geras dalykas. Kai kurie mokslininkai tvirtina, kad tuo būdu galima pasiliuosuoti nuo daugelio ydų. Sakysime, būbnyk sau kas dieną, kad tu nenori gerti, negali gerti, kad tau tai kenkia, — ir galų gale tu mesi girtuokliavęs.

Mūsų klerikalai naudėjasį tuo principu. Jie nori įtikinti svieta, o labiausia save, kad "cicilikų" ir bedievių valdžios įra. Esą jos negalėsiničios pasilaikyti.

Tas klerikalų šukavimas prineria strauso taktiką. Mat strausas, prisiartinant pavojui, paslepia galvą į smiltis. Tuo būdu jis "nemato" savo priešo.

Klerikalai irgi slepia savo galvas, kad nemačius tų jiems nemalonių dalykų, kurie dedasi pasaulyje.

Šin "Kardo" numerin mes dedame kaikiuriuos straipsnius iš 8-to numerio. Tai darome todėl, kad tasai numeris liko sustabdytas pačioje ir didžiūma skaitytojų negavo jo.

"Kardo" redakcija persimaino. Nuo sekančio numerio "Kardą" redaguos K. Augustinavičius.

Palaiminti ubagai dvasioj.

Popiežius Aleksandras VI

(Užbaiga).

Kada popiežiaus sunus užkariaudavo tą ar kitą miestą, ar paimdavo, tą ar kitą pilį, popiežius džiaugdavosi kaip mažas vaikas. Cesare pagalios visai sumušė priešingus popiežiui kunigaikščius ir pavergė intekmingas Orsini ir Colonna šeimynas. Jo tėvas tad dar įmetė ir kardinolą Orsini į kalinį, kur tas neužilgo mirė. Jo turtai buvo konfiskuoti, o jo sena motina išvaryta į gatvę. Po to popiežius papildė dar trejetą žmogžudysčių, kurios jam atnešė dideles sumas pinigų. Jis nuviodijo kardinolą Michielį, jis nužudė J. de Santa Croce, kurs jam buvo pagelbėjęs sugauti kardinolą Orsini, o taipgi nužudė ir ištikimą jam žmogžudį Troccio, kurs jam buvo pagelbėjęs nudėti ne vieną turtiną kardinolą ar kunigaikštį. Mat, ir tas žmogžudys pagalios praturtėjo, tai ir jam popiežius turėjo padaryti galą, kad pasiėmus jo turtus.

Apie savo sunaus Cesario didybę ir smarkumą popiežius Aleksandras VI labai mėgdavo klausyti. Bet jeigu jis gerėjosi savo sunum Cesariu, tai savo dukterį Lukreziją jis mylėjo ypatinga meile ir kaipo tėvas ir dar daugiau.

Lukrežija buvo graži nelaiminga žaismė jos patvirkusio tėvo rankose. Turėdama tik vienuoliką metų amžiaus, ji buvo pažadėta tulam ispanui Don Cherubinui de Centelles. Bet pažadėjimas tuojau buvo atmainingas, ir Lukrežija buvo išleista už kito ispano Don Gasparo de Procida. Kada Borgia tapo popiežium, jo dukters vyras pasirodė jam perprastas, ir jis panaikino jų ženatvę. Lukrežija buvo tad išleista už garsaus Giovanni Sforza, su kuriuo popiežius tada draugavo (1493). Neužilgo betgi Aleksandras VI susipyko su Sforza, ir stengėsi atimti nuo jo savo dukterį. Giovanni slapstėsi nuo popiežiaus tulį laiką, paslėmęs su savim savo pačią. Vėliaus betgi popiežius panaikino jų pačią. Po to sustiprinimui savo ryšių su Neapoliu popiežius Aleksandras šeštasis išleido savo dukterį už Al-

fonso iš Aragono, Bisceglie kunigaikščio. Neužilgo betgi, kada popiežius susidėjo su Francijos karalium Liudviku XII, kurs norėjo užkariauti Neapolį, Lukrežijos vyras Alfonso turėjo bėgti iš Rymo, gelbėdamas savo gyvastį.

Aleksandras tąsyk išsiuntė savo dukterį Lukreziją į Spoleto miestą, kad ją ten žmonės sutiktų kaipo savo valdytoją. Ji buvo mergaitė pačiame žydėjime, ir popiežius ją gerėjosi be galo.

Jai sugrįžus į Rymą, Aleksandras pasirūpino kad jos vyras, kurio ji pageidavo, sugrįžtų pas ją. Už metų po to, liepos mėnesį 1500, Alfonso tapo sunkiai sužeistas ant šv. Petro katedros laiptų. Jį užpuolė Cesario pasamdytas žmogžudys. Lukrežija puoselėjo savo vyro žaizdą, ir jis pradėjo taisyti. Kada Cesare apie tai sužinojo, jis atėjo pas ligonį ir jį nugalabijo. Palaidojus savo vyrą, Lukrežija buvo pasitraukus į Neapolį, bet neužilgo vėl sugrįžo į Rymą.

Popiežius Aleksandras pageidavo savo dukters Lukrežijos. Jis rodė jai didžiausią meilę. Jis jai rinko iš visų svieto kraštų perlus ir gintarus. Jis buvo parangus mažiausią jos norą išpildyti. Jis stačiai alpo prie jos. Kada jis buvo pasitraukęs iš Rymo į karę, jis inteikė jai apaštališką galybę ir paliko ją Ryme pilna popiežiško sosto valdytoja. Tokiu budu jis atliko tą, ko nei vienas kitas popiežius nebuvo padaręs: pagal jo noro popiežiaus sostą užėmė mergaitė ir tai tikra popiežiaus duktė.

Apie tą laiką Vatikanę gimė vaikiukas, kurio motina paliko nežinoma, o kurio tėvu buvo arba popiežius Aleksandras VI arba jo sunus Cesare. Tą vaikiuką Aleksandras VI pakrikštijo vardu Giovanni, ir skubinosi vėl išleisti Lukreziją už vyro; šiuo sykiu pripiršo jai Ferraros kunigaikštį Alfonso d'Este. Tas kunigaikštis vedė ją labai nenoromis, ir už akių. Paskui betgi jis džiaugėsi, o popiežius gailėjosi. Nes Lukrežija turėjo dar

tik 22 metų amžiaus, ir buvo graži.

Popiežius Aleksandras turėjo ceremonijų mistrą vardu Johanes Burchardus, kurs tvarkė ne tik popiežiaus iškilmes, šventas procesijas ir oficialius pasirodymus, bet ir popiežiaus balius, pasilinksminimus ir orgijas. Šitas ceremonijų mistras vedė kasdienius užrašus, kuriuose pažymėdavo viską, ką matydavo ir girdėdavo popiežiaus palatose. Dauguma jo pažymėtų daiktų yra vienas begėdiškumas. Tą jis daugiausia matė. Jo užrašai yra geriausių šaltinių popiežiaus Aleksandro VI gyvenimui pažinti. Rusų rašytojas Mereškovskis iš tų užrašų pasėmė daug medžiagos savo knygai Leonarde da Vinci, kurioje daug vietos pašvenčia ir popiežiui Aleksandru VI.

Iš Burchardo patiriame, kaip popiežius mėgdavo įvairias lytiškas žaismes, kaip jis jas surengdavo viešai, ir kokių begėdysčių darydavos popiežiaus baliuose.

1503 metų rudenį popiežius Aleksandras VI umai susirgo. Daugelis spėjo kad jis buvo nunuodytas. Bet veikiausiai jis gavo drugį—maleriją, viešėdamas kardinolo Adriano villoj.

Sirgdamas popiežius atsiminęs apie burbuliuką su Viešpaties kuno ir kraujo dalelėmis, kurį nešiodavęs prie savęs. Astrologai pranašavę jam, kad kol laikysias prie savęs tą burbuliuką, tol nemirsiąs. Bet burbuliuko jis nebesuradęs, ir taręs be vilties:

“Reiškia mirsiu. Pabaigta!”

Ant rytojaus popiežius pajutęs mirtiną silpnumą ir pasišaukęs savo myliną daktarą, Vannozos vyskupą. Jis priminė savo daktarui, kaip vienas žydas daktaras bandęs išgelbėti popiežiaus Innocento VIII gyvastį, perpildamas į mirštančio popiežiaus gyslas trijų kudiškių kraują.

“Sanctitas vestra,” atsakė vyskupas, “bet juk žinai, kad tas nieko negelbėjo.”

“Žinau, žinau,” švokštė popiežius. “Bet nepasisekė gal dėl to, kad kudiškiai buvo septynių aštuonių metų, o reikia, sako, pačių mažiausių, tiesiai nuo motinos krutinės...”

Vyskupas nieko neatsakė. Ligonio akis aptemo. Jis jau beveik kliedėjo:

“Taip, taip, pačių mažiausių... baltučių... Jų kraujas tyras, skaistus... Aš myliu vaikučius. Sinite parvulos ad me venire. Nedrauskiute mažyčiams eiti prie manęs.”

Nuo tokio Kristaus įpėdinio kliedėjimo pasipurtė net prie visko pripratęs daktaras vyskupas.

Prieš mirsiant, vos apversdamas liežuvį, popiežius Aleksandras VI pareikalavo maldos prie Motinos užtarytojos. Kardinolas Herda išpildė jo paskutinę valią ir perskaitė eiles “Stabat Mater Dolorosa.”

Aleksandras VI mirė rugpjūčio 18 d., 1503 metų, sulaukęs 72 metų amžiaus.

Jo kunas umai pajudavo ir ant rytojaus pradėjo neapsakomai dvokti. Tai buk pavirtino intarimą apie nunuodijimą.

Prie jo grabo buvo sušipėję kareiviai su kunigais. Grabas buvo padarytas pertrumpas. Tatai popiežiaus kuną sugrudo į grabą be popiežiškos mitros ir samankytą užklojo cerata.

Rymo mieste žmonės kalbėjo, kad popiežius prieš mirsiant matęs beždžionę ir rėkęs, kad tai esąs velnias. Kiti sakė, kad popiežius prieš mirtį vis kartojęs žodžius: “Einu, einu, tik palauk dar trupučiuką!” Tai jis kalbėjęsis su velniu, kuriam parduęs savo dušią už vienuoliką metų popiežiaavimo. Tikrino taip pat žmonės, kad mirties valandoj prie popiežiaus pagalvių atsiradę septyni velniai, ir kaip tik jis numiręs, tuo lais jo kunas pradėjęs puti, virti, burbuliuoti, išsiputęs per vidurį kaip koks kalnas, pajudavęs, kaip anglis, o iš burnos pradėjusios eiti putos tarytum iš katilo...

Prie popiežiaus kuno bijota prieiti. Jis gulėjo nepalaidotas per dešimtį dienų.

I Aleksandro VI vietą apaštališko sosto įpėdiniu tapo išrinktas didelis jo priešas kardinolas Francesco Todeschini-Piccolomini, kurs tapęs popiežium priėmė vardą Pijaus III. Vienok jis nepopiežiavo nei mėnesio. Po jo mirties į popiežius tapo išrinktas kitas dar didesnis Aleksandro VI priešas kardinolas della Rovere, kurs popiežiu tapęs vadinosi Julius II.

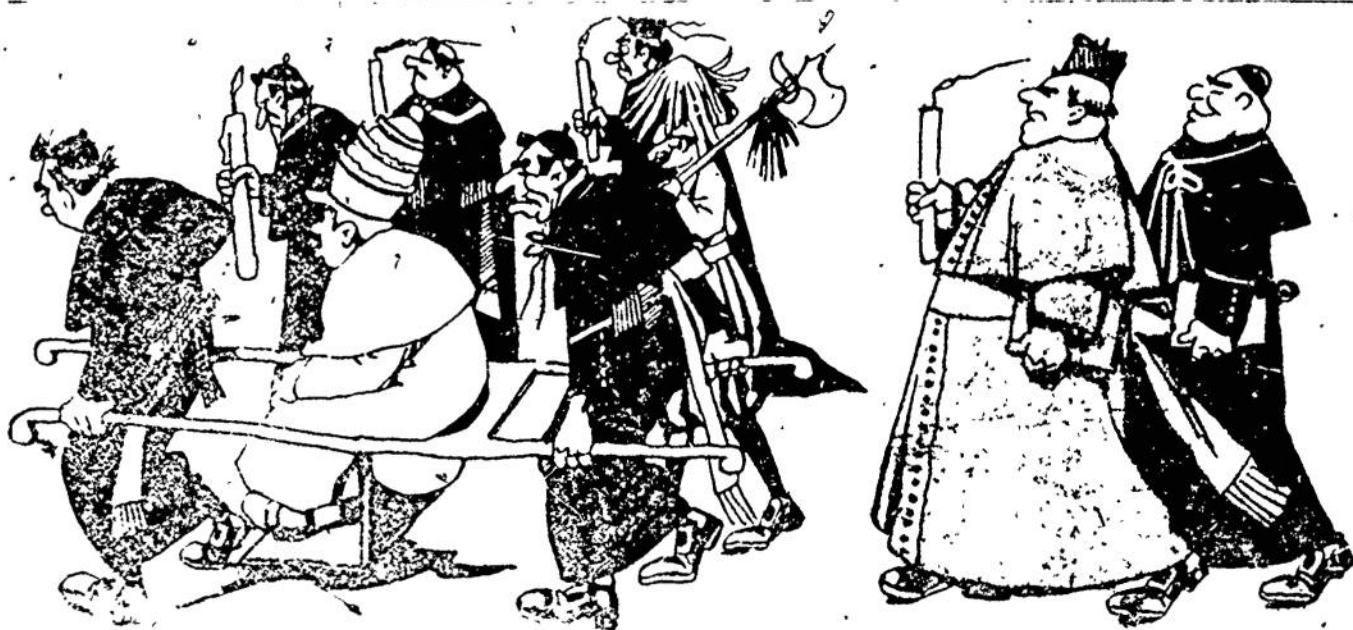
Popiežiaus Aleksandro VI sunus Cesare po jo tėvo mirties nebegalėjo ilgai rodyti savo galybės. Jis tapo nuveiktas kitų kunigai-

kščiū. Buvo patekęs ispanų nelaisvėn, iš kur pabėgęs stojo tarnauti Navarre karaliui. Tapo užmuštas 1507 metais bešturmuojant Vianos pilį.

Popiežiaus duktė Lukrezija, nebetekusi savo tėvo, gan ramiai gyveno su savo vyru Ferraros kunigaikščiu, ir pagimdė jam tre-

jetą sunų ir vieną dukterį. Ji draugavo su daugeliu garsiųjų to laiko mokslininkų, dailininkų ir poetų, vieną iš kurių jos vyras užmušė iš pavydo. Savo vaikais ir jų mokslu ji rūpinosi daugiausia. Buvo gera motina. Mirė 1519 metais.

—Apaštalas Markus.

“Garbė Dievui ant agštybių, o popiežiams ir kunigams ant žemės”.

PRIVERSTAS ATLEIDIMAS

Petras sunkiai susirgo. Doktorai užrašė, jogei jam nėsą vilties pasveikti.

Tapo pakviestas kunigas, kad prirengus ligonį kelionėn į amžinastį.

“Pėtrai, tarė kunigas, — dabar prisiruošk prie mirties. Tu privalai atleisti visiems savo priešams, o taipgi ir savo aršiausiam priešiui — Jokubui.”

Padaryti tai Petrui buvo nepaprastai sunku. Bet bijodamas numirti griešninku, jis sutiko atleisti Jokubui.

Prie mirštančio liko pavadintas Jokubas. Surinkęs visas savo spėkas, Petras pasikėlė truputį nuo lovos ir ištiesė ranką.

Mirtini priešai laikėsi už rankų. “Jokubai, tarė tik-tik girdžiančiu balsu ligonis, — Jokubai, aš tau atleidžiu!” Ir jo galva nusileido ant pagalvės. Susirinkusieji manė, jogei jau prisiartinio paskutinė valanda. Tačiau apsiriko. Petro akys sužibėjo. Lupos pradėjo judėti. Ivg norėdamos ką tai pasakyti. Ant galo, pasigirdo silpnas balsas: “Jokubai, jeigu aš nenumirsiu, — aš atsiimsiu atgal savo atleidimą.”

APDUOJIMAI

Religija ir prietarai apie Dievą yra tikrieji vergijos tėvai. Išmintis mokslas ir laisvė augo su kiekvienu prietarų naikinimu ir nykimu.

— x —

Prisirišimas prie dangaus eina kasdien labiau iš mados, nes dauguma pradeda rengtis prie padarymo žemės tinkamesne vieta žmonėms gyventi.

— x —

“Užmokėkit parapijos skolas,” šaukia kunigai savo būriutėms, o tuo tarpu jie parapijas palaiko visada skolose, idant kvailiausias niekad nepristingtų progos mokėti.

— x —

Suvienytų Valstijų cenzus parodo, kad visoje šalyje 63 procentai nepriklauso prie jokios bažnyčios, o vienok, kunigai visckio menciaus tauškia apie šio krašto religingumą.

TU ESI TUŠTYBĒ:

Jei tu visagālis tā vīskā žinojai,
Kad tavo tvarinys kuriuom aš esu,
Iš baimēs ir bado suliesēs, išbaļēs
Drebēsiu tarp gaujos draskanēiū žvēriū...
Jei tu tā žinojai, kad busiū nuskriaustas,
Kad ķēsiu vargdienis per dienu-dienas,
Iš visu pusiū kad būsiū apgautas
Ir nešiū suktybēs, beteisē, kančias —
Tai kum tu tik dabar nān protā idējai,
Kuomet jau nuskriaustas ir silpnas esu?
Kam jausmā ir meilē krutinēn idējai,
Kad visas suktybēs pažinti galiu?...
Tu esi be meilēs ir kurčias negirdiis,
Negirdi verkinto tu savo vaikū,
O gal tu juokiesi ir džiugini širdi,
Matydamis žmoniā tarp čargo, bēdū!
Nesiūsiu aš daugiau prie tavēs meldimo!
Tu esi tuštybē, ismislas žmogaus,
Tu, kursai tuštybē — negirdi verkimo,—
Be tavēs gyventi del manēs ramiau.

—L. Studentas.

DIEVOMUKA

Gailaus liudnumo ašaros bīra
Žiurint i sauso medžio kryželī...
Tik neteisybē, viešpatie, yra,
Kad taip peizoja tavo veidelī!
Žvirbliai bedieviai rytā ir diena
Apie kryželī čirškia, lakioja;
Lietuvos zemēj ne yr' naujiena,
Kad jei ant nosies tau atsistoja.
Tankiai, suteršia akis ir veidā,
Ant galvos tavo lizdus jie pina,
Visai nepaiso, kad daro klaidā;
Tave prikalta žvirbliai kankina.

Dieve, nedrįstu svietai sakyti,
Kokius tau špōsus ant galvos daro,
Etika draudžia plunksnai rašyti,
Užgauna širdi krikščionio gero.

Kur paslaptinga tavo galybē,
Katra sulaiko audras ir vėjus?
Dieve, lai tavo jiegi tvirtybē,
Nubaudžia žvirblius, tuos, piktadėjus!

Prašau teisybēs, meldžiu maloniū,
Neleisk pagonams juokus daryti!
Apginki vardo garbē krikščioniū,
Neduok bedieviams progos sakyti:

"Jūs dievo vardas nėra tikrybē,
Jisai negali žemē valdyti;
Matom kaip silpna jojo galybē,
Nejiegia žvirblius jis nubaidyti!"

Dieve, stebuklą mums padaryki,
Apgink tikybā krikščioniū šventā,
Nuo kryžiaus žvirblius tink ir nubaidyki,
Dpuk prieš bedievius mums argumentā.

—M. Duseika.

Darbininkų gyvenimas krikščioniškame pasaulyje.

Šventas kišenių tuštinimo expertas

Yčas Pas Popiežiu

Tragedija su Pipirais.

YČAS įeina į Vatikano salę, išpuošą nuogų merginų ir dievaičių paveikslais bei stovyklomis. Galė salės ant raudono sosto susirietęs sėdi dievutė. Tai popiežius. Yčas neiškarto popiežių pamato, nes jo atida atsišiepia į merginų ir dievaičių stovyklas. Kardinolai pagriebia Yčą už pažastų ir priveda prie popiežiaus. Yčas suglosto savo barzdą ir usus, o taipgi ir savo kelnes, ir viežlybai atsistoja prieš sostą. Bet kardinolai jį paklupdo. Yčas dėl viso ko puola kryžium ir kraipydamas galva mėgina ištarti kažkokius lotiniškus žodžius, bet pas jį išsitaria tik:

"Mee-e-e..."

POPIEŽIUS: Kas čia? Kas per šposai?

KARDINOLAI: Atsivertusios dušios sujūdimas, pastoriau ant pastorių.

POPIEŽIUS: Kodėl jis nebučiuoja?

KARDINOLAI: Bučiuos, bučiuos, biednasis žvejy!

POPIEŽIUS: Greičiau!

KARDINOLAI: Tuoju, tuoju, tarnų tarne!

YČAS, vis tebegulėdamas kryžium: O jūs baltos dievaitės, atėikit man pagelbon!

KARDINOLAI: Cit! Bučiuok pantaplį!

YČAS: Gloria, gloria, tecum...

KARDINOLAI: Bučiuok pantaplį!

YČAS: Kur?

KARDINOLAI: Čia, čia!

YČAS, prišliaužia prie popiežiaus kojos, persižegnoja ir pradeda žegnoti popiežiaus atkištą pantaplį.

POPIEŽIUS, umai sušunka: Kas čia, kas čia per šposai?

YČAS, persigandęs: Dominus vobiscum.

KARDINOLAI: Cit! Bučiuok pantaplį! greičiau!

YČAS, pagriebęs pantaplį, pradeda jį smarkiai ir greitai bučiuoti: pakš, pakš, pakš...

POPIEŽIUS, rėkia: Kas čia! Kas čia! Anathema, herezija sacramento...

KARDINOLAI: Sacramento-sacramento... Gana, gan!

YČAS: Libera nos, Domine.

KARDINOLAI, atitraukia Yčą nuo popiežiaus pantaplio: Gana!

YČAS: Ar užgavau korną?

KARDINOLAI: Štil! Stok ir sakyk Gracias agamus.

YČAS, atsistoja ir sako: Gratias agamus. Ale kad čia vis lotiniškai ir lotiniškai. O tos ceremonijos Tai, bra, ne bambizų viera! Ir klaupk, ir ant pilvo gulėk, ir pantapių bučiuok, ir vis lotiniškai kalbėk. O kažin kad taip dar reiktų pabučiuoti į kojytes toms dievaitėms, ką čia aplink sustatytos... A, tai bent būtų viera! Visai poniška, paniebracie! Stačiai cesoriška! Cariška! (Yčas atsidusta ir paškęsta atsiminimuose apie vargšą carą, jo dvaro ceremonijas ir jo dalinamus medalius).

KARDINOLAI: tuzgena Yčą: Sakyk dabar Viešpačiui apaštališkam ko atėjai.

YČAS: Viešpatie apaštališkas!..

KARDINOLAI: Ne taip, ne taip!

POPIEŽIUS: Facezia!

KARDINOLAI: Sakyk: Sanctitas vestra!

YČAS: Ceremonijos tai ne štukos! Yes! Sanctitas vestra! O dar kaip? Yes — Beatisimus pater, Pontifex, servus servorum Dei...

POPIEŽIUS: Facezia! Facezia! Sacramento! Madonna!

KARDINOLAI: Gana, gana! Sacramento-sacramento... Sakyk, ko atėjai.

YČAS: Na taigi, Sanctitas vestra, aš noriu pakalbėti apie save ir apie Lietuvą, tai yra, apie Lietuvą ir apie save, arba tikrai apie save, tai yra tikrai apie Lietuvą. Taigi, Sanctitas vestra, kaip žinai, Lietuva yra visa katalikiška; tiesa, ten yra truputis bambizų, ale vis tai krikščionys, tikriausi krikščionys, sanctissime...

POPIEŽIUS, pašoksta: Kas? kas? kas? Kaip tu pasakei?

YČAS, išsigandęs: Vajergutaliau, ba-ba-ba!

POPIEŽIUS: Kas yra krikščionys? Kas kas?

YČAS; puola ant kelių: Dominus vobiscum, servus servorum Dei!..

KARDINOLAI: Peccat, peccat! Heresia! Interdictur!

POPIEŽIUS: Madonna! Sacramento — (rėkia gvoltu) Anathema! Anathema! Anathema!

KARDINOLAI: Nuo Dievo sosto tu gau ni iškilmingą prakeikimą arba anathemą, tu bambize Yče, kurs peržėngė šventą popiežių, viera ir bambizų prilyginai prie krikščionių. Vienas tėra popiežius ir vienas tė-

ra Dievo sostas ant žemės, nėra kito Dievo kaip tik popiežiaus Dievas, nes taip sako šventos enciklikos; nėra išganymo kitur, tik pas popiežių, ir prakeikimas tam, kas kitaip pamislija ar pasako.

YČAS: Yes, yes! Visi heretikai yra prakeikti ir vienas išganymas yra tik pas tave, popiežiau, tu šventas, tu tėvas, episcopus ecclesiae catholicae, sacramento...

POPIEŽIUS: Ei!

YČAS: Ką?

POPIEŽIUS: Kaip tu drįsti sakyti Sacramento?

KARDINOLAI: Tai keikimo žodis, kuriuo tik popiežius gali kolioties...

YČAS: Dievaž nežinojau! Atleisk, sanctitas vestra! Aš jau visvien prakeiktas. Ale aš noriu pasiprovoti! Yes, griešna heretiko dušia nori pasiprovoti! Ir aš todėl sakau: niekai kalvinai, niekai bambizai, niekai ir mano tėtis, niekai ir mano mamė, o tik tu vienas esi geras, ir šventas, ir neklaidingas, tu esi pats tikrasis Dievas, and that is all.

POPIEŽIUS: Duokit jam tris šimtus dienų atleidų už jo pabažnumą. Nors heretikas, ale mato tiesą.

KARDINOLAI: Ale sauso nieks neklauso.

POPIEŽIUS: Tai duokit jam nors šimtą: nuo to nenubiednėsiu.

YČAS: O tu geras popiežiaus, tu tik dvasiškas dovanas dalini, ba tu ir pats esi visas dvasiškas; tu esi toli nuo svieto užsidaręs, tu nesikiši į jo trobelius, ir atsisakęs nuo visokios svietiškos valdžios, tu tik didini savo dvasišką karalystę, nei kiek nesigailėdamas įvairiausių atleidų name pakutos, gyvenime, čyščiuje, o gal ir pekloj, dalindamas atleidų valandas ir dienas šimtais, o gal ir tukstančiais...

POPIEŽIUS: Kas? Kaip?

KARDINOLAI: Šventos enciklikos vėl po kojų pamintos! Bambize, bambize!

YČAS: Vajergutaliau: ir vėl!

POPIEŽIUS: Kas yra atsisakęs nuo visokios svietiškos valdžios? Kas?

KARDINOLAI: Peccat, peccat! Heresia!

POPIEŽIUS: Kas nesikiša į svieto trobelius? Kas?

KARDINOLAI: Peccat, peccat! Heresia!

POPIEŽIUS: Kas tikrai didina savo dvasišką karalystę? Kas?

KARDINOLAI: Peccat, peccat! Heresia!

POPIEŽIUS (rėkia gvoiltu): Sacramento, porca Madonna: Anathema! Anathema! Anathema!

YČAS, pliumpt prie popiežiaus kojų: Neskanalink, nežudyk, atleisk! Atleisk biednam bambizėliui, kurs klaidžioja tamsybėse, nežinodamas popiežiaus vieros sekretų, ir šėyrai norėdamas, pasiprovyti.

KARDINOLAI: Savo paskutiniais žodžiais tu sulaužei pusę tuzino popiežiaus šventų enciklikų ir užsipelnei pusės tuzino anathemų arba prakeikimų.

YČAS: Amen! Ale aš meldžiu atleidimo, teisingiausias tėve, sanctitas vestra et beatissime pater!

POPIEŽIUS: All right! Duokit jam šimtą dienų atlaidų čyščiuoj.

YČAS: Say, popiežiau.

POPIEŽIUS: Watsmeder?

YČAS: Ar tu manęs čia neapsukoji? Ant kiek dienų tavo viena anathema inkiša mane peklon ar čyščiuoj?

POPIEŽIUS: Kožno anathema tave nusiumčia peklon ant viso gyvenimo su velniais ir H.

YČAS: O kiek tu ant manęs šiandie anathemų uždėjai? Jau gal kokį tuziną.

POPIEŽIUS: Yes, jau gal kokį tuziną.

YČAS: Tai aš reiškia turėsiu buti pekloj vieną visą gyvenimą ir dar vieną visą gyvenimą, ir dar vieną gyvenimą, ir visą tuziną gyvenimų.

POPIEŽIUS: Yes, yes, yes.

YČAS: O atlaidų man davei tik du šimtu dienų.

KARDINOLAI: Cha-cha!

YČAS: Tu apšukojai mane!

POPIEŽIUS: Štill: Sakramento! Tai ne tavo biznis!

YČAS: Monkey biznis!

KARDINOLAI: Šarap!

YČAS: O sanctissime pater noster qui! Atleisk mano bambiziškas klaidas, ale su Lietuva mes galime padaryti gerą biznį.

POPIEŽIUS: Na, na...

YČAS: Tau petragrašių iš Lietuvos ateis du kart daugiau kaip ligšiol...

POPIEŽIUS: Na, na, šis žmogus pradeda kalbėti su sensu.

YČAS: Yes, yes, dukart daugiau. Nes

kunigams ten galėsime padaryti rojų, o taipgi ir minykų ir minyškų rojų...

POPIEŽIUS: Na, ir kodel tu taip išsyk nekalbėjai! Nuimkite jam pirmą pustuzinį anathemų! Tas žmogus turi proto.

YČAS: Tai jau aš tik pusę tuzino gyvenimų turėsiu kentėti pekloj ar čyščiuoj?

POPIEŽIUS: Yes, yes, kalbėk toliau.

YČAS: Vaje tu mano! Tai-gi ten bus ir tikras davalčių rojus!

POPIEŽIUS: Nuimkite jam dar vieną anathemą.

YČAS: Dominus vobiscum! Tenai mes intaisysim dideles kartuves socialistams ir bedieviams!

POPIEŽIUS: Nuimkite dar porą anathemų!

YČAS: Prieš pakorimą mes deginsim socialistus ir bedievius ant laužų, o taipgi ir su inkaitytais špilkutėmis.

POPIEŽIUS: Numeskite jam dar porą anathemų.

YČAS: Gracias agamūs! O tavęs, popiežiau, sanctissime pater, maldausim, kad paskirtum mums savo katalikišką karalių ir jį patėpliotum, kaip tēpliodavai karalius anais amžiais, ir kad tavo vyskupai valdytų tavo paskirtą karalių, ir kad tu turėtum savo vaiską Lietuvoj, kurs tau būtų paklusnus, idant tu galėtum vartoti prievartą, kaip tau tų reiks, ir kad visur prie svietiškos valdžios tu galėtum pristatyti kunigus ir minykus, ir kad tu išnaikintum visas viešasias mokyklas, ir kad tu pastatytum savo profesorius Vilniaus ir Kauno seminarijose ir universitatėse, ir kad tavo profesoriai užgesintų visoj Lietuvoj žingeidumo ir puikybės dvasią, ir kad scholastiką jie pastatytų augščiausiu mokslu, ir padarytų taip, kad visi mokslai tarnautų tik scholastikai ir teologijai, kad iš Lietuvos galėtum padaryti dar katalikiškesnę šalį kaip Austrija, Galicija ar Ispanija, kad Lietuva už tai atsisakytų nuo šio svieto progreso, kad Lietuva eitų už tavę kariuoti visur ir visuomet, kad Lietuva prikelėtų iš numirėlių tavo seną galybę, kad Lietuva atnaujintų vidurinius amžius, kuriais tu viešpalavai, kad Lietuva vėl atstatytų tavo karalystę ant žemės, taip kad vėl visi viešpačiai ir galiunai lenktų galvas prieš tave, o auksas, sidabras ir brangūs deimantai plauk-

tu į tavo palocius iš visų kraštų svieto!

KARDINOLAI: Amen!

POPIEŽIUS: Amen! Nuimkite nuo jo visas anathemas! Štai tau nūno palaiminimas! Kiek tik nori jų gausi! Nevermai! Jeigu tik pusė to išsipildys, ką sakei, busi palaimintuoju, no — visu tikru šventuoju! Taip ir vadinsies: šventas Yčas.

YČAS: Bet aš ženotas!

POPIEŽIUS: Nevermai: ir pači bus šventoji! Taip ir vadinsitės: šventas Yčas ir Yčienė!

YČAS: Ale popiežiau: biznis yra biznis. Kiek duosi?

POPIEŽIUS: Kad aš biednas.

YČAS: Koks tau busi biednas tokią parapiją turėdamas! Nesiderėk!

POPIEŽIUS: Taigi jau tu busi šventuoju...

YČAS: Aš neatsisakau but šventuoju, bet pirmiausia reikia nešventų daiktų...

POPIEŽIUS, krapšto mašną.

YČAS: Tai vyras iš tavęs, popiežiau!

POPIEŽIUS: Štai tau visą mašną! Kai geram žmogui tai negaila!

YČAS: Ura! Lai gyvuoja popiežius ir visi šventieji!

POPIEŽIUS: Tik žiurėk, darbuokis!

YČAS: Šiur! Duok dar sykį pantaplį pabučiuosiu!

KARDINOLAI: Dominus tecum!

YČAS: Dominus vobiscum!

POPIEŽIUS: Pax vobiscum! Fain vyrai! Gaudeamus igitur!

Popiežius pasigriebia Yčą, ir kratydamas liesom kojom šoka su juo krakoviaką, o kardinolai užvaro suklinį. Nuogos mergaičių ir dievaičių stovylos susigėdusios atsisuka.

K R I T I K A

Jonas.

KRISTAUS BYLA

Advokatas F. P. Bradchulis neseniai išleido brošiūrėlę antgalviu "Kristaus teismas ir jo teisėtumas". Joje yra 30 pusl. nedidelio formato; kaina 50c.

! Toje brošiūrėlėje aprašoma ne kaip Kristus teisė, o kaip Kristus buvo teisiamas; todėl jai geriaus tiktų antgalvis: "Kristaus byla".

Knygelės autorius nagrinėja teismo procedūrą, kuri buvo pavartota Kristaus byloje, ir palygina ją su tomis teismo formomis, kurios buvo praktikoje pas to laiko žydus ir rymiečius. Šito tyrinėjimo rezultate jisai atranda, kad Kristaus teisėjai papildė išsącile klaidų, ir kad mirties nuosprendis buvo išneštas Kristui visai neteisotai.

Štai kaip p. Bradchulis reziumuoja savo mintis:

1. Teismas klydo tame, kad neprisilaikė žydų įstatymo pamatinių reikalavimų:

a) Bylos tyrinėjimas anksti išvyto, o dar labiaus preliminaris tyrinėjimas nakties laiku. Arčiaus namuose buvo neteisotas, kadangi įstatymai draudė tyrinėti bylas po pietų, arba procedūrą prieš rytmetines pamaldas.

b) Rytmetinis bylos tyrinėjimas buvo po įtekme vakarykščio tardymo ir todėl, tuo atžvilgiu, jis nebuvo formalis bylos tyrinėjimas.

c) Dekretas tapo išduotas tą pačią dieną, kurioje bylos tardymas darvta, kas yra priešinga žydų įstatymų reikalavimui.

d) Teismas pozavo greičiau kaip prokuroras (kaltintojas), negu kaip teisėjas. Nebuvo nei tam tikro prokuroro, nei apskustojų apgynėjų, nė išklausinėjimo liudininkų, nors areštuojamas juos anksčiau nurodė sakytis.

"As atvirai sinagogoje kalbėjau klauskite ty, kurie mane girdėjo"

e) Reikalavimų bylos vedime formaliskumų nebuvo prisilaikyta, teisėjas neišdavė dekreto formalisku būdu, kas taip pat prasizengia prieš įstatymų reikalavimus.

2. Teismas suklydo, paduodamas apgyvystinui iškraptą apkaltinimą. Pradinis apkaltinimas pik-

įžodystėje, pamatuotas įskraipytu pranešimu Kristaus žodžių, buvo pakeltas tokiu, kuris, sulig ju manymo, Romą apeitų — butent apkaltinimu už kėlimą bunto ir išdavystę prieš Romos cėсорystę. Akivaizdoje, šito paskutinio apkaltinimo, viršininkai prašė paliuosuoti žmogų (Barabošių, J.), laikomą už tą patį apkaltinimą, kuris nusidėjo ne tik bunto kėlimu, bet ir žmogžudyste.

3. Teismas padarė klaidą, leisdamas nepaprastą skundimą: įstatymai draudė bausti mirtim žmogų vakare prieš šventą dieną arba šventoj dienoj.

4. Teismas padarė klaidą tame, kad išdavė nuosprendimą pasmerkiantį myliop, nbris Romos gubernatorių (Pilotas, J.) atsisakė skundimą varyti, o žydų viršininkai neturėjo nei jurisdikcijos, nei galės, nei teisės mirtimi bausti.

5. Teismas klydo tame, kad priešingai Romos įstatymų dvasiai, nekaltas žmogus tapo nubaustas. Erodas, atmesdamas bylą, aiškiai pripažino kaltinamojo nekaltumą; žydų valdžios pripažino, kad jos neturi teisės teisti, Pilotas kartų kartus pripažino kaltinamąjį nekaltu ir kad Roma neturėjo pamatų jį skęsti. Jei buvo kokis jo nusidėjimas, tai tik prieš žydų teologinius įstatymus ir didžiausia užtai bausmė galėjo buti ekonomiška (iškeikimas), ar išmetimas iš žydų bažnytinės draugijos.

6. Teismas klydo tame, kad dekretas — be formos apskelbimo ar išdavimo — buvo padarytas politikos tikslais, Romos gubernatorių, sulauždamas jam įteiktą pasitikėjimą, leido kaikuriems kunigų vadovams ir reksmingai gaujai išpildyti perversuotą dekretą, kad išvengtų Jeruzolimoje sumušimo ir skundo ant savęs pas Romos cėсорių. Piloto galutinis sutikimas buvo priešingas jo paties dekretui.

Nurodęs šitas klaidas Kristaus teismo procese, p. Bradchulys mėgina suįreškoti priežastis, dėl kurių buvo leista joms įvykti. Ir jisai atranda, kad kaltė už neteisotą Kristaus pasmerkimą puola ne ant Rymo karių ir ne ant žydų tautos, kaipo tokios, o ant vyriausiojo žydų kunigo klikos, ant žiaurios žydų gaujos ir ant bailaus Rymo atstovo.

Bet dvasiską žydų vyriausybę autorius pateisina: ji buvusi įgąsdinta revoliucijomis, kurių mažne per šimtą metų draskė Judėją. Pateisina autorius išdales ir Pilotą, nes, girdi, jisai galėjęs buti Rymo politiškos mašinos anka. Tikrai vienas kaltininkas lieka nepateisintas, tai — „kraujageringa“ žydų gauja, kuri vadovavusis savo „gyvuliškais pageidavimais“, reikalaujama Kristaus nukryžijavimo.

Tuo budu p. Bradchulio tyrinėjimo rezul-

tas yra pasmerkinas žemiems žydų liaudies sluogsniams, beturčių minioms. Ir ne tik tai žydų. Autorius savo pasmerkimą apibendrina tvirtinimu, kad toks pat „kraujageringas“ gėivalas, kaip Jeruzolimo gauja, buvusios ir esančios žmonių minios visur ir visuomet — ir Paryžiuje ir Chicagoje, ir Francijos revoliucijos laikais ir šiaudie.

Tai yra išvedimai, kuriems reikėtų duoti nemaža svarbos, jeigu jie būtų teisingi. Jais remianties, ne tik tai įgytum tam tikrą pažvalgą į daugelį praeities istorijos dalykų, o ir turėtum užimti tam tikrą poziciją sulig ištisos eilės dabartinių politikos klausimų. Todėl ne gaila bus laiko šiek tiek atidžiaus perkratyti knygelės autoriaus tyrinėjimus ir išvadžiojimus.

Evangelijos ir faktai.

„Kristaus Teismo“ autorius teisingai nurodo, kad juridisku žvilgsniu žiurint, visa Kristaus byla yra vienu klaidų litanija: teismas nesilaikė įstatyminės žydų procedūros, nė Rymo įstatymų reikalavimų; teisėjas kartu pildė ir prokuroro ir advokato roles; teismas išnešė nuosprendį ne pagal tą kaltinimą, kuriuo buvo paremta byla; pasmerkimo aktas tapo išduotas, nežiurint to, kad pats teisėjas rado kaltinamąjį nekaltu... Man nuostabu tečiaus yra, kad knygelės autorius, turėdamas prieš savo akis šitokią teismo tvarkos laužymų kruvą, nepagalvojo apie tai, kas, rodės, būtų turėjęs juridiskai apšviestam žmogui pirmiausia atėiti į galvą, butent: kad tas Kristaus bylos aprašymas gal yra visai neteisingas arba įskraipytas.

Iš kur mes žinome apie Kristaus bylą ir jo pasmerkimą mirtin? Iš evangelijų. O kas yra tos evangelijos? Rinkinys įvairių padavimų apie Jėzų, surašytų už dešimčių metų po to, kaip jisai paliovė gyvenęs. Seniausioji evangelija skaitosi esant vadinamąjį „Markaus evangeliją“, kuri nieku budu negalėjo atsirasti anksčiau, kaip po Jeruzolimo sugriovimo, kadangi į ją idėta Kristaus pranašavimas apie Jeruzolimo sugriovimą: reiškia, kada autorius rašė tą evangeliją, Jeruzolimo sugriovimas jau buvo įvykęs faktas. O kitos evangelijos buvo parašytos dar vėliaus. Ar ne naturalis todėl yra dalykas

manyt, kad evangelijos turėjo daug kame prasilenkti su tiesa, pasakodamos atsitikimų iš Jėzaus gyvenimo?

Švento rašto tyrinėtojų, be to, yra šandie prirodyta, kad jokia evangelija nėra vieno autoriaus tvarinys. Kiekvieną jų tapo sudaryta iš daugelio atskirų pasakojimų ir rašytų dokumentų, kurie atsirado įvairiu laiku, ir jos paskui dar buvo keičiamos ir perkeičiamos visokių perrašinėtojų ir taisytojų. Vadinasi, evangelijos yra labai neištikimas šaltinis patirti tiesą apie Jėzų. Daugiausia, ką jos gali, tai duoti mums šiokių-tokų nurodymų jieskant faktų.

Kad skaitytojas galėtų apvertinti evangelijų ištikimumą, kaip istorijos šaltinio, aš čionai pažymėsiu keletą momentų iš jų atpasakotosios Kristaus kentėjimų istorijos.

Ji prasideda Kristaus atvykimu į Jeruzolimą. Jėzus įjoja į žydų karalystės sostinę su dideliu triumfu. Gyventojai išeina pasitikti jo, meta medžių šakas ant jo kelio, tiesia savo rubus jam po kojų ir su džiaugsmu šaukia:

"Hosianna (padėk mums!), tebunie palaimintas, kurs ateinai vardan Viešpaties, tebunie palaiminta karalystė mūsų tėvo Dovo, kuri ateina". (Markus 11, 9.)

Šitokių būdu žydai sveikindavo savo karalių Judėjos nepriklausomybės laikuose. Visi žmonės puola prie Jėzaus, kaip savo gelbėtojo ir ydovo; tikrai "kunigai ir rašte mokytieji" yra jo priešai. Jisai jaučias, kaip galingas valdonas, ir išvaiko, nerasdamas jokio pasipriešinimo pirklius ir bankierius iš bažnyčios.

Palyginkite, dabar su šituo pasakojimu Kristaus bylos aprašymą.

Jėzų pristato pas Rymo atstovą, Pilotą, ir apkaltina maišto kėlimu prieš Rymą. Bet Pilotas neranda Jėzaus kaltu ir nori paleisti jį. Tada įsimaišo kunigų sukurstytoji žydų minia ir ima šaukti, kad Jėzus turi but nukryžiuotas; ir Pilotas išpildo šią reikalavimą.

Ar ne keista istorija? Pilotas, Rymo atstovas Judėjoje, nori paliuosuoti žmogų, kuris diena prieš tai buvo vyešai sveikinamas, kaip karalius, nepriklausomos žydų tautos vadas; o žydų liaudis, neseniai klojusi rubus po jo kojomis, reikalauja jo mirties! Ir Pi-

lotas, išdidaus Rymo galiunas, ponas ant gyvasties ir mirties žydų žemėje, klauso to minios reikalavimo!

I tiesą tatau, žinoma yra visai nepanašu; juo labiausiai, kada žinai, kas per paukštis buvo Pilotas: istorikai jį aprašo, kaip žiaurų despotą, kuris plėšė, skriaudė, be teismo galabijo ir žvėriškai kankino žmones. Bet dalyke nė kiek nepataiso ir tie aiškinimai, kuriais evangelijų autoriai mėgina padaryti patikėtinu nesuprantamą Rymo vietininko pasielgimą.

Jie pasakoja, kad Jeruzolime buyęs paprotys prieš šventes paleisti kalinį, kurį pasiskirdavo žmonės. Kalėjime, girdi, tuo laiku gulėjęs surakintas pančiuose plėšikas ir maištininkų vadas, Barrabaš (Bārabošius). Pilotas pasiūlęs miniai paliuosuoti Jėzų; bet minia kunigų sukurstyta, ėmusi šaukti, kad Pilotas paleistų Barrabą, o Jėzų nukryžiuotų.

Pirmas dalykas, tai yra pesamone manyt, kad Rymas galėjo pripažinti žmonių miniai susirinkusiai gatvėje, bausmės dovanojimo (susimylėjimo) teisę: jokioje šalyje, turinčioje centralizuotą valdžią, to nerasi.

Bet evangelijų rašytojai ne tikrai suteikia minioms teisę susimylėjimo ant nusidėjėlių, o ir leidžia joms, pasiremiant taja teise, reikalaut bausmės! Jiems, žinat, išrodo, kad kas gali dovanot gyvastį, tas gali ir atimti ją. Šitokių naivių žmonių buta tų evangelistų.

Taigi aišku, kad jeigu evangelijų pasakijimuose ir yra kiek istorinės tiesos, tai prie jos turi but primaišyta ir daug visokių išmislo, nes jų paduotieji faktai per daug prieštarauja vieni kitiems. Žemiau aš pamėginasiu šiek-tiek išpauinioti kaikuriuos tų prieštaravimų.

Evangelijų prieštaravimai.

Iš daugelio dalykų, kuriuos pasakoja evangelijos, galima drąsiai spėti, kad į Jėzų jo pasckėjai žiūrėjo, kaip į kovotoją už žydų tautos laisvę. Jisai agitavo prieš Rymo despotus ir kartu prieš tų despotų pataikūnus savo tautoje. Jisai buvo beturčių agitatorius, revoliucionierius.

Kad Jėzus smerkė lobininkus ir kunigus, ir kad jisai veikė tarpe beturčių ir užlarė juos, tą visi žino. Bet daug mažiau yra

Jėzus žinomas rolėje maištininko prieš savo tautos pavergėjus. Vienok tikrai tada, kada jį įsivaizdini šitoje rolėje, duodasi suprasti jo asmuo, kaip jisai yra piešiamas evangelijose.

Jėzus buvo kilęs iš Galilejos, ši-gi žydų karalystės provincija tais laikais, į kuriuos dedama Jėzaus gyvenimas, buvo neišsekanti maištų versmė. Jos gyventojai smarkiausiai priešinosi Rymo valdžiai, ir jo tarpe visokie kurstytojai prieš Rymą lengvai radosavo pasekėjų. Galilejos maištininkų pulkai palaikydavo nuolatinius ryšius su Jeruzolimo beturčių miniomis. Sukilimuose jie visuomet eidavo išvien.

Toliaus, Jėzus dažnai yra minimas, kaipo "karaliaus Dovidio sunus". Šitas titulas gali turėti tikrai tą reikšmę, kad Jėzaus šalininkai skaitė jį tautos didvyriu, kuriam yra lemta atgaivinti žydų tautos nepriklausomybę. Tą pačią prasmę turi ir vardas "Mesias" (Mesijošius), kuriuo jį vadina evangelijos: savo tautinį išvaduotoją žydai įsivaizdinavo, kaipo Dievo pasiuntinį, Mesijošį. O "Kristus" yra graikiškas to žodžio vertimas.

Apie tai, kad Jėzus buvo kurstytojas prieš savo tautos prispaudėjus, liudija ir padavimai apie jo nuteisimą ir mirtį. Jisai tapo nubautas mirtimi ant kryžiaus, kaip budavo paprastai baudžiami Rymo imperijos maištininkai. Jį pasmerkė Rymo vietininkas, ir davė nuplakti (tas pats Pilotas, kuris buv nuteisęs Jėzų, tikrai paklausęs piktos minios!) Rymo kareiviams; ir kareiviai (o ne žydų minia!) tyčiojosi iš jo, uždedami erškėčių vainiką ant jo galvos, apvilkdami jį raudonu apsiaustu, priklaupdami prieš jį ir spjaudydami jo veidą. Ant jo kryžiaus kareiviai prikėlė užrašą: "Jėzus, Žydų Karalius".

Jėzaus suėmimo scenoje ir atsitikimuose, įvykusių prieš pat suėmimą, irgi yra pakankamai brūkšnių, parodančių jį, kaipo maištininką. Valgant paskutinę vakarienę, Jėzus tarė savo mokiniams:

"Bet dabar kas turite mašną, pasiimkite ją, ir taipjau krepšį. O kuris neturi, tas teparduodie savo rubą ir tenusiperkie kardą. Nes aš sakau jums, turi ant manęs tatau išsipildyti, kas yra parašyta, butent: Ir jisai

bus paskaitytas tarpe įstatymų laužytojų (graikiškai: anomōn). Nes kas apie mane parašyta, pildosi. Bet jie pasakė: Viešpatie, štai čionai du kardai. Ir jisai tarė: To užteks". (Lukas, 22, 36 ir sek.)

Po to Jėzus nuėjo ant alyvų kalno, ir tenai įvyko susirėmimas su valdžios atstovais. Jėzus tapo Judo (Judošiaus) išduotas ir suimtas. Toliaus evangelistas pasakoja:

"Bet kada tie, ką buvo su juo, parnatė, kas iš to bus, tai jie tarė jam: Viešpatie, ar mes turime kardus kirsti? Ir vienas jų drožė vyriausiojo kunigo tarnui ir nukirto jam ausį". (Lukas 22, 49 ir sek.)

Čia yra aišku, kad Jėzus su savo pasekėjais rengėsi padaryti ginkluotą sukilimą, ir kad jisai buvo suareštuotas, kada suokalbis buvo atidengtas, ačiu Judo išdavimui.

Pats Judo išdavimas būtų kitaip visai nesuprantamas. Juk Jėzus viešai rodėsi Jeruzolimo gatvėse, aplink jį grūdosi minios žmonių, jisai laikė prakalbas bažnyčioje: pabučiavimu rodyti jį valdžios tarnams nebuvo jokio reikalo. Išduota galėjo but tikrai slapta Jėzaus plėnas rengėsi prie ginkluoto maišto.

Jėzus, matoma, norėjo su savo pasekėjais padaryti ginkluotą užpuolimą ant Jeruzolimo, paimti miestą į savo rankas, išvyti iš jo rymiečius ir paskui sukeiti visą Judeją. Šitokiu budu aplink tą laiką įvyko ne vienas sukilimas žydų žemėje.

Bet šale žodžių ir faktų, iš kurių padaryta tie išvedimai, yra evangelijose ir dalykų, visai prieštaraujančių jiems.

Jau Jėzaus bylos aprašyme mes pastebėjome, kad evangelijos verčia kaltę už Jėzaus nugalabinimą ant žydų ir teisina Rymą; o Jėzaus suėmimo scenoje jos staigu paverčia jį iš maištininko nekaltu avinėliu. Jisai be pasipriešinimo duodasi valdžiai suimti ir net malšina savo pasekėjus, drausdamas jiems lieti kraują (po to, kaip jisai liepė jiems apsiginkluoti!). Pas Mateušą skaityme:

"Tad Jėzus tarė jam: įkišk savo kardą į makštį; nes kas karėdo grėbiasi, tas turės nuo kardo pražuti. Ar tu manai, kad aš negaliu paprašyti savo Tėvo, kad jisai man tuojaus atsiųstų daugiau, kaip dvylika legionų angelų? Kaip tečiaus tuomet išsipil-

dytų raštai?" (Mateušas, 26, 52.)

Bet jeigu dalykas eina apie "raštų išsipildymą", tai kam reikėjo ginklus taisyti ir su ginkluotų pasekėjų būriu eiti į olivų kalną?

Šitie aiškūs prieštaravimai rodo, kad evangelijų aprašymuose kovoja dvi principaliai skirtingos pažvalgos: viena—maištiška ir patriotiška (žydų prasmėje), antra—pataikaujanči autoritetams ir priešinga žydų tautai.

Pirmoji pažvalga išreiškia Jėzaus ir jo pasekėjų dvasią; antroji vėlesniųjų krikščionių dvasią.

Persikeitimas krikščionių pažvalgose įvyko po įtekme kelių stambių aplinkybių, kurias aš čionai paminėsiu trumpai: krikščionių judėjimas kilo beturčių tarpe, žydų žemėje, kuomet jie dar kovojo prieš Rymo despotų jungą; bet vėliau tasai judėjimas persimetė į cazarų imperiją, ir prie jo vis labiau ėmė dėti turtingosios klesos.

70-ais metais mūsų eros žydų pastangos atgauti savo nepriklausomybę buvo galutinai sutriuškintos; jų sostinė, Jeruzolimas, tapo sugriauta. Tautinė dvasia, gyvavusi krikščionių tradicijose, tuomet neteko pamato. Ji tapo bereikalinga ir net nepageidaujama, kada Ryme į krikščionių eiles ėmė stot vis daugiau nežydiškų elementų, pagonų.

Kartu darėsi nepageidaujama ir revoliucionumas, kuriuo pasižymėjo pirmieji padavimai apie Jėzų, — kuomet krikščionių tarpe ėmė augti įtekmė žmonių, atėjusių iš privilegijuotųjų klesų. Rymo gyventojams, nepatenkintiems tais santykiais, kurie viešpatavo cazarų laikuose, Jėzus buvo reikalingas, kaip doros mokytojas, kaip išsižadėjimo ir nusizeminimo skelbėjas, kaip du šios išganymo ir žemiško rojaus pranašas — o ne kaip revoliucionierius ir žydų patriotas.

Evangelijų rašytojai ir stengėsi šioje prasmėje palaisyti pirminuosius padavimus apie Kristų. Daugelis dalykų tečiaus iš tų padavimų jau buvo taip giliai įsiskverbę į krikščionių atmintis, kad juos nebuvo galima be niekur nieko išmesti arba pakęisti griežtai priešingais dalykais. Todėl, nežiurint visų laisymų, evangelijose dar paliko tukstančiai pėdsakų senojo Jėzaus paveiklo.

Jeigu "Kristaus teismo" autorius, p. Bradchulis, būtų iš šitos pusės pažvelgęs į klausimą, kurį jisai ėmėsi išgvildent, tai, žinoma, jisai būtų priėjęs prie visai kitokių rezultatų savo tyrinėjime. Juridiškas "klaidas", kurių yra pilna Kristaus byloje, jisai būtų išaiškinęs, kaip evangelistų nesąmonės; ir jisai nebutų kryžiaavęs žydų liaudies, kurios vadą nukryžiaavo Rymo despotai su žydų kunigijos pagelba.

• Išduodama pasportas į dangų

Jezus yra mytas

Monsieur Conway sako: "Žmonija per ilgus laikus buvo užimta rašymu apie gyvenimą Jėzaus. Bet, dėje, kaip tik mes tuos jų raštus paimam iširti, pasirodo štai kas: kad visuose raštuose nerandam nė vieno inrodymo apie jo gyvenimą. Pagal raštų padavimą, jis, yra gimęs laike viešpatavimo Augusto didžiojo literatūros gadynėj. Nors Augusto gadynėj istorija žydėjo; aprašė tų laikų menkiausius nuotikius, bet apie Jėzų nieko nė žodžio. Iš Jėzaus laikų mes neturim nė mažiausio ženklo; nė trumpiausio sakiniio ar bent vieno žodžio, kurs galėtų būti prirodymu, kad jis kada nors yra gyvenęs."

Jul. Nemunas.

ANDREW DICKSON WHITE

Jis mirė. Mirė vienas prakilniausių žmonių. Lapkričio 4 d. visi laikraščiai išspausdino žinutę, kad Ithacoj, N. Y., White užbaigė savo dienas, budamas 86 metų amžiaus.

Nedaug tesiras žmonių, kurie būtų nuveikę tiek daug žmonijos labui, kaip White. Laike savo ilgo gyvenimo jis užėmė daug įvairių tarnysčių — diplomatiškų ir visuomeniškų. Bet gal labiausia jis atsižymėjo, kaip Cornell universiteto prezidentas ir įsteigėjas.

Cornell universitetas yra skaitomas viena geriausių apšvietos įstaigų Suvietytose Valstijose. Jis traukia savęs iš visur jaunomene. Kas metą iš ten išeina gabiausi inžinieriai, kurie vysto ir plėtoja šalies industriją.

Universiteto istorija labai indomi. Laikė jo atsiradimo Amerikos mokyklos buvo kontroliuojamos religinių sektų. Mokslas joms mažai terupėjo. Jos stengėsi studentus išauklėti religiskais žmonėmis, o ne atsakančiais, gerais profesionalais. Tokio apsirėškimo blėdį gerai permatė White ir Ezra Cornell. Ir jis sako: "Sektantiškame kryptnyj Amerikos kolegijų ir universitetų mes matėme priežastį netikusio mokymo. Nereikėjo didelio akylumo, kad permačius, joguei tokia mokyklų sistema, — kuri iš profesoriaus matematikos, fizikos, chemijos arba kalbų, pirm visko klausė, prie kokios tikrybinės šektos jis priklauso, — negali atsakyti savo uždaviniam: tinkamai išlavinti žmonią".

Ezra Cornell ir White pasiryžo įsteigti tokią mokyklą, kuriai apėitų ne tikyba, bet grynas mokslas. Ir jūdyčių pasidarbavimu liko įsteigtas Cornell universitetas. White užėmė prezidento vietą. Jis dėjo visas pastangas, kad pastačius mokyklą ant gerų pamatų. Ir štai į Cornell pradeda plaukti žymiausi Amerikos mokslininkai. Nauja mokslo įstaiga augo, bujojo. Susirupino dvasiškijos klika. Ji numanė, kad Cornell universitetas nenori turėti nieko bendra su religija. Vadinaš, ji nebegalėjo padaryti reikiamos intakos į studentus. Tuosyk jinai

užsimanė užsmaugti universitetą. Pasipy-lė įvairūs šmeižtai. Tuo keliu norėta padaryti intaką į valdžią ir visuomenę, kad pri-vėrtus uždaryti mokyklą.

Vienas protestūnų vyskupas reikalavo, kad visi profesoriai būtų po bažnyčios prie-žiura. Esą tik "bažnyčiai Dievas suteikęs galę mokyti visas tautas." Katalikų kuni-gas pradėjo skelbti, jogei Goldwin Smith atvykęs į Cornell skleisti "bedievybę". Ki-tas vėl kunigas tikrino, jogei Agassiz univer-sitete mokino "Darvinizmą ir ateizmą".

Kad Agassiz niekuomet nebuvo Darvino teorijos pasekėju, — dvasiškijai neatėjo į galvą. Ginklai pateisina tikslą. Prasidėjo tikra kryžiuočių karė prieš universitetą. Bu-vo sustatyta įvairių-įvairiausių rezoliucijų.

Taip dalykams susidėjus, tylėti buvo ne-begalima. White pamatė, jogei tarp religi-jos ir mokslo auga antogonizmas. Jis para-sė lekciją, kurioj, tarp ko kita, sakoma: "Naujų laikų istorija aiškiai parodo, kad vi-sur, kur tik religija maišėsi į mokslo daly-kus, tas maišymos visuomet atnešdavo tie-sioginę blėdį kaip religijai, taip ir mokslui, ir atbulai: visur, kur moksliski tyrinėjimai buvo liuosi, nežiurint, kad vienu ar kitu lai-kū tie tyrinėjimai rodės pavojingais religi-jai, — jie atnešdavo daug gero kaip mokslui, taip ir religijai."

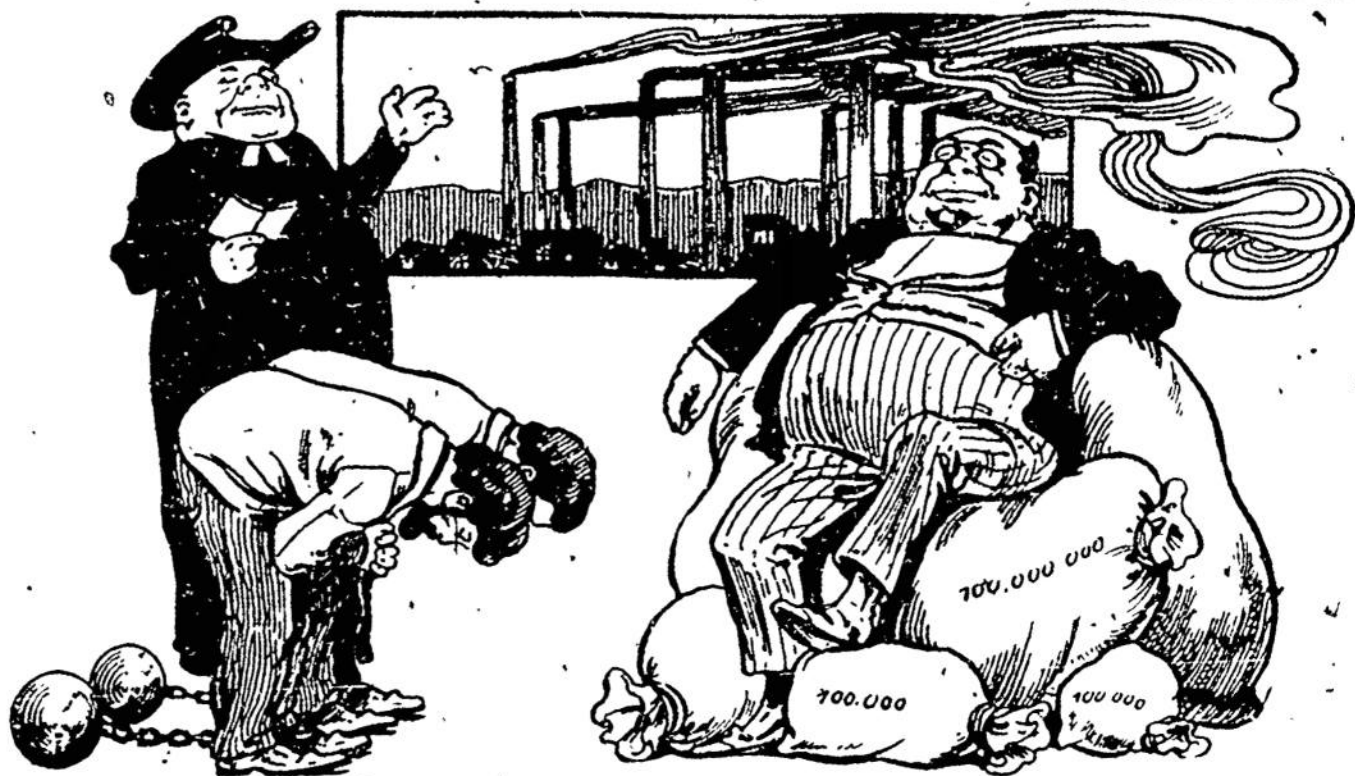
Lekcija liko patalpinta T r i b u n e su ta išlyga, kad White apgins savo poziciją nuo užpuldinėjimų. Prasidėjo diskusijos. Lai-kui bėgant White surinko savo raštus ir iš-leido atskiroj knygoj antgalviu Warfare of Science. Įžangą knygai parašė žinomas an-glų mokslininkas Tyndall. Bet tuo White nepasitenkino. Laiks nuo laiko jis spaus-dino įvairiuose žurnaluose straipsnius, ku-riuose, remdamos neužginčijamais istoriš-kais faktais, parodė, kad religija, dogmatiš-ka religija, visuomet priešinosi mokslui. Vienoj vietoj jis sako: "Krikščionybės įstei-gimas, pradžia naujos teologijos išsivysty-mo, sustabdė fiziškų mokslų plėtojimąsi ant penkiolikos su viršum šimtmečių."

Galop, 1896 m. White išleido savo tyri-nėjimus dviejuose tomuose. Knyga liko už-

vardyta "A History of the Warfare of Science with Theology in Christendom."

Čia pat reikia pridurti, kad White bando darodyti, jogei kova eina tarp dogmatiškos teologijos ir mokslo. Jis mano, kad krikščionybė galėtų sugyventi su mokslu. Bet tikrenybė yra sunku atskirti religiją nuo teologijos, o tievi — nuo krikščionybės. Taip jos susipinusios.

Bet kaip ten nebutų, ta knyga daugeliui prablaivino protus. Ji parodė, kad religija visuomet buvo ir visuomet yra laisvos minties priešas. Ir White, reikia manyti, gyvens žmonių atmintyje ilgiausia ne kaipo diplomatas (jis užėmė Amerikos pasiuntinio vietą Petrograde nuo 1892-4, o Berline nuo 1897-1902), bet kaipo didis žmonių švietėjas ir kovotojas už žodžio ir mokslo laisvę.

Tylėk ir Dievą mylėk.

Robert Ingelsolius.

Tikejimas ir Dora

Tikėjimas ir dora neturi nieko bendra tarp savęs — nes nėra tikėjimo, kuris nesaituotų doros. Ką daugelis mūsų vadina tikėjimu, tas tankiausiai yra prietarai.

Aš tikiu, kad mes nesam prisirišti prie jokio dievo ir kad mes negalim su juo rasti. Visas mūsų prisirišimas yra draugišku prisirišimu viens prie kito.

"Tikėk į Viešpatį Jėzų Kristų, ir busi išganytas", netur nieko bendra su dora. "Daryk tą kitiems, ką nori kad kiti darytų tau", netur nieko su tikėjimu į Jėzų Kristų. Krikštas irgi neturi nieko su dorybe. "Užmokėk savo teisingas skolas", šitai neturi jokio darbo su krikštu. Kas yra daugelio mūsų vadinama tikėjimu, tai paprastai yra prieta-

rai, su kuo dorybė neturi nieko bendra. Bažnyčios nesulaiko žmonių nuo gamtiškų prasižengimų, bet jos sulaiko juos nuo išmislytų prasižengimų. Pavyzdžiui, katalikų bažnyčia gali sulaikyti savo narius nuo valgymo mėsos pėtnyčiomis, bet ne nuo mušimo pačios. Episkopų bažnyčia gali užginti šokių gavėnį, bet ne apšmeižas. Presbiterijonų bažnyčia gali sulaikyti žmogų nuo darbo nedėliomis, bet ne nuo vartojimo apgavysčių panedėliais. Ir taip aš galėčiau išskaityti visas bažnyčias. Bažnyčios deda didesnės svarbos ant išmislytų prasižengimų. Tės šalys, kurios yra daugiau tikėjimiškos, turi mažiau doros. Kada svietas buvo po katalikų bažnyčios valdžia, tai pasiekė paties nedorybių dugno, ir tautos pakilo doroje tik su krikščionybės nupuolimu.

Vertė Jul. Nemunas.

Dēka jvairioms mašinoms gyvenimo reik-
mens produktuojama dabar lengviau negul
kada nors. Jų neprivalo stigti. Kuomet
kiekvienas žmogus gaus tai, ką jis uždirba
ir nedaugiau, tuosyk visi turės dirbti ir dar-
bo valandos bus žymiai sutrumpintos. Pra-
sižengimai pranyks nuo žemės paviršiaus.
Religija nebesvaigins žmonių protų. Na, o
pre-~~hygienišk~~ užsilaikymo visokios ligos
nugarmės į praeitį; joms nebus progos plė-
toties. Žmonės gyvens linksmai ir laimin-
gai. Teisybė užviešpataus ant žemės. Ka-
rės ir nesutikimai pranyks. Kada rytojus
bus užtikrintas, žmonės bereikalingai nesi-
kamuos. Nebus žinomi bankų nusi-
bankrutijimai ir biznių nusmukimai, delto, kad ka-

sierius pabėgo su pinigais. Žmonėms bus daug patogiau padirbti porą valandų dienoj, negu statyti ant kėtos viską, apiplėšiant banką. Tuosyk pranyks vogimtai, plėšimai ir apgavystės.

Nėra reikalo melsties, gerbiamieji; sudarykite kitokias apystovas, perminkykite socialę sistemą, — ir viskas bus gerai. Visi blogumai pranyks, kai "dumai išblaškomi vėjo."

Ivykstanti klerikalų svajonė Lietuvoje.

LAISVAMANIAMS.

GAILĖSYS.

Draugai, šiame "Kardo" numeryje telpa LLF. konstitucija — vertėtų ją kiekvienam iš jūsų atidžiai perskaityti.

Prijaučiantis LLF. tuoj imkitės organizuoti LLF. kuopas, o kur kuopos nėra galima suorganizuoti, stokit pavieniais nariais į LLF.

LLF. yra grynai apšvietos organizacija, leidžia knygas ir duoda savo org. nariams jas dykai. Naujai išleista knyga — **Kunigų-Minų Darbai Filipinuose**, bus visiems naujai įstojantiems į LLF. nariams duodama dykai. Greitu laiku išeis nauja knyga — "Barbora Ubryk", kurią organizacijos nariai vėl turės progą gauti dykai.

Metinė mokestis 1 dol. Nėra jokio įstojimo.

Jei jums trūksta informacijų kaslink tvėrimo LLF. kuopų, tuoj kreipkitės į LLF. centro sekretorių šiuo adresu:

Julius Mickevičius,
1443 N. Paulina Sa., Chicago, Ill.

— Ir kada tu pranešei jam, jog aš jau apsisėdžiau su kitu, — ar nepastebėjai jo veide gailėsį?

— Tikrai taip. Jis net pats pasakė, jogei labai apgailėstaujęs, — nors ir nepažįstas jūsų vyro asmeniškai...

— Mes neturime lešti niekam, net pačiam Dievui, atskirti save nuo proto ir jo veikimo.

—x—

Du kaizeriu ir sultonas nešioja tris karunas, o Romos popas viens pats turi tris. Kurs iš jų yra didesnis autokratas.

—x—

Laukinis, visypaikiausias afrikiėtis žmogėda žino apie Dievą taip daug, kaip ir visų mokyčiausias kunigas, teologijos daktaras, tai yra — nieko.

Klioštorius ir Jezuitai

arba

Gyvenimas minyškos Barboros Ubrykos

Pagal oficialius rekordus surašė W. L. Clark

Sulietuvino A. J. Karalius, M.D.

PO PRISIEKA DUOTAS PALIUDIJIMAS.

Liepos 21 dieną 1869 m. kaimietiška apsirėdęs žmogus prisiartinio prie Policijos ofiso durų Krakovoj ir, apsidairęs, imetė dežutėn laišką, adresuotą Pataisos Teismui, teismui, į kurį kiekvienas nuskriaustas ir vargingas žmogus gali visada atsižaukti ir būti tikras, kad apturės tiesą prieš skriaudėją, nors tas būtų nežinia kaip turtingas ir galingas.

Keistas žmogus greitai pranyko iš akių prisiartinančio vakaro sambrėkšmė. Valdininkas, atplėšęs laišką, ką-tik nesuriko iš nusistebėjimo. Laiške buvo rašoma:

"Karmelitų klioštorijų, arti Botanikos Sodo šiaurinio priemiesčio, yra minyška vardu Barbora Ubryka, kuri meldžia jusų, dėl Dievo meilės, ją paliuosuoti. Ji įstojo klioštoriun, kaip paprastai, atitarnavus sayo noviciją 1846 metuose. 1818 m. delei jos tariamo blogo pasielgimo, prie kurio ji nepripažįsta, ji tapo įmesta į požeminį urvą šale sruvų dūdų minėtam klioštorijui. Urvą langas tada tapo uždengtas plytomis ir cementu per Fr. Calenskį ir Vyriausiąją Sesorį, Motiną Juzę; urvan nepalikta jokios atvaros, apart siauro plyšelio arti sienos viršaus, kuris yra apie šešių colių ilgio ir dviejų colių pločio. Bet siena yra taip stora, kad niekados per tą plyšį neįeina nė šviesa, nė šviežias oras. Duris visuomet buvo laikomos užremtos ir užstanguotos, vos kartą į dieną atidarant, kada būdavo įmesta duonos pluta arba torielė supelėjusios bulvienės ir šotis vandens vargšės Barboros maitinimui. Tame baisiame urve nėra nieko, apart šiaudų; nėra lovos, kedės bei stalo, nėra net jokios sėdynės. O nuskarmaliavę drabužiai, kuriuos ji turėjo, kada pirmu kartu tapo įmesta į urvą, visiškai nuplyšo ir nukrito daug metų atgal. Ir dabar toji suirus moteris, kuri tokiu būdu tapo palaidota ant dvidešimt vienerių baisių metų tame urve, kuris

yra tiktai aštuonių pėdų ilgio ir šešių pėdų pločio, tapo bėveik laukiniu gyvunu. Ji suėdžiuvus iki kaulų; ji visai nuoga ir jos visas kunas apdengtas ilgais, tankiais plaukais, kaip kokio nors žverio. Bet-gi ji da turi viltį atsitaisyti. Jeigu jūs pasiūsate valdininką, tai jūs patįs persitikrinsite. Nedaleiskite Klioštorijui arba Vyriausiai Sesoriai jį nuo pėdsako nustumti, bet įsakykite jam pasiimtyti su seseria Barbora, kaip tik jis nueis į klioštorijų."

Tuos žodžius paskaitė Teismo vice-Teisėjas.

"Ar šitokia bėrbarybė yra galima?" sušuko, atsikreipdamas į Prezidentą Teisėją, kuris klausėsi.

"Aš girdėjau stebėtinų pasakų apie Fr. Calenskį ir Vyriausiąją Sesorį Karmelitų klioštoriaus" — pastarasis atsakė. "Aš manau vyskupas negali žinoti visko, kas ten darosi, nes nors jis yra geras ir šventas žmogus, bet jis vis-gi lengvatikis ir jie gali jį lengvai apgauti, jei jie kartu veikia. Aš vis-gi jam tuojaus parašysiu ir prašysiu leidimo išlikti šitą baisią pasaką."

Prezidentas Teisėjas tuojaus parašė ketintą laišką, įdėdamas tą nepasirašytą pastabą, pašaukė teismo viršininką ir pasiuntė į vyskupo rumus. Paėmęs laišką prelatas tikrai nustebo, bet atsiminęs daugybę nepasirašytų pranešimų, kurie pracityje tapo aplaikyti nuo bloga velijančių ypātų, jis pastebėjo, kad šitas, be abejonės, buvo nekitoks ir kad tyrinėjimai parodys jį neteisingu esant. Tuo pačiu laiku jis greitai parašė reikalingą paliepimą leidimui viršininko į klioštorijų, kad Teisėjas pats galėtų matyti ir persitikrinti pasakos klaidingume.

Trumpame laike Pataisos Teismo viršininkas atsidurė pas Karmelitų klioštorijų ir paklabino duris. Atidarius duris sesuo paklausė, ko jam reikia. Jis parodė jai vyskupo paliepimą ir reikavo parodyti Barborą Ubryką. Tarnaitė išbalo ir mikčiodama pasakė, kad tai nėra galima pagal jos nuomonę, bet ji eisianti ir pranešianti apie tai Motinai Juzei. Pasinaudojant gerais nujautimais, kokius policistai įgauna savo profesijoje, viršininkas suprato, kad pasaka buvo teisinga. Todel jis greitai, vienok mandagiai, uždėjo ranką ant tarnaitės ir tarė:

"Atleisk man, bet aš liepiu tau, vardan imperatoriaus, taip nedaryti. Vardan imperatoriaus, aš taip-gi liepiu tau vesti mane tiesiai į sesers Barboros Ubrykos kambarį".

Supratus kad pasipriešinimas galėtų būti visai nenaudingas, tarnaitė vedė viršininką į klioštorių, paskui laiptais žemyn, paskui keliais drėgnais tamsiais koridoriais ir, ant galo, sustabdė prie apkaustytų durų, už kurių merdėjo sesuo Barbora. Duris buvo užrakintos ir kadangi raktą turėjo Vyriausioji Sesuo, tai ji tapo pakviesta ateiti ir atidaryti. Iš pradžių ji ištikrųjų užpyko ir gąsdino viršininką apskudimų vyskupui, bet jam parodžius leidimą nuo pačio vyskupo, ji mirtinai išbalo. Vienok greitai atsigriebus, ji pradėjo kišti raktus ir, nuduodama negalint surasti tinkamą, prašė viršininko ateiti po pietų, kada kambarys busias atidarytas.

Pastarasis vienok matydamas šitą lengvą nudavimą, paėmė raktus ir pats greitai duris atrakinė. Atidarius duris jis slyruodamas atsitraukė atgal veik užtroškintąs baisesios smarvės, kuri veržėsi iš urvo. Jis negalėjo matyti įmestos minyškos, nes urvas buvo visiškai tamsus. Vienok puslaukinis riksmas baisyj tamsybėje davė jam spursti, kad kaliny vis-gi buvo gyvas ir jis tuojaus paliepė atnešti žiburį. Kada jis su šviesa įėjo į urvą arba, geriau pasakius, įlindo į jį, tai reginys apsvaigino jį. Tik tai trumputėlę valandėlę jis žiūrėjo į gyvą daiktą - kuris kitados buvo moteris, o dabar beveik laukinis gyvūnas - kuris raitėsi toliausiam kampe, ir paskui iš dalies atsitraukdamas prie durų ir iš dalies jas uždarydamas, sušuko:

"Dangaus Viešpatie, tai yra baisiausias daiktas, su koku aš kada nors susiduriau, o savo gyvenime aš esu matęs daug viso, ko. Aš liepiu jums kuogreičiausia pakviesti Pataisos Teismo Prezidentą Teisėją ir pasakyti jam, kad jis tuojaus ateitų ir atvestų vyskupą."

Tai išgirdęs Vyriausioji Sesuo susmuko ant kelių ir maldavo, kad tik vyskupas nebūtų pakviestas. Kad tik taip nedarius... Bet valdininkas buvo nepermaldaujamas.

"Aš čia stovėsiu ir dabosiu", jis tarė, kad niekas nebūtų atmainyta, vyskupas pamatys jus jūsų tikruose rūbuose."

Trumpame laike į klioštorių atėjo vyskupas sykiu su Pataisos Teismo Prezidentu Teisėju ir jiems atėjus pas ištikimą viršininką, šis paskutinis atidarė urvo duris ir prašė juodu pažiūrėti į reginį.

Tada jie visi įėjo, nors ir buvo priversti skepetaitėmis laikyti nosis ir burnas, kad apsisaugojus nuo dvokimo ir apsirgimo.

Sesuo Barbora, raitydamasi kampe, baimingai sušuko: "Oi, nemuškite manęs, aš jau klausysiu, aš taip noriu valgyti. Pasi-gailėkite manęs ir duokite man truputį mėsos, o aš klausysiu. Aš sakysiu, kad tai buvo mano kaltė. Oi, oi."

Ji užbaigė savo dejavinį cypimu, laukiniu, bet da neužgesusiu, dejuojančiu verksmu ir da arčiau kampo prišliaužė. Laike keletos minučių nė vienas iš baimės bei nuostabos neištarė nė žodžio; visi žiūrėjo, pirmiausia į nuogą, laukinį sutvėrimą, kuris kitados buvo puikia mergina, ir paskui į Vyriausiąją Sėserį ir minyškas, kurios aplinkui susirinko. Šiame urve, kuriame buvo tik drėgnumas bei smarvė, kurio viduje buvo sudaužyta torielė su dviem supelėjusiom bulvėm ir juodas vandens šotis; šioje uoloje be šilumos, lovos, stalo arba kitokio rakan-do; urve, į kuri saulės spindulių šviesa niekados neįėjo laike dvidešimts vienu ilgu metu; tai šiame urve nežmoniską Vyriausioji Sesuo ir Kunigas palaidojo tą vargšę mergaitę, kuri turėjo būti jiedviejų drauge religiškoj meilėj. Laike tų ilgų baisių metų jiedu ir sėseris vaikščiojo pro šalį gyvojo grabo nelaimingos, bespėkės Barboros, daug kartų dienoje, nepažiurint į ją, neištariant jai nė vieną pasigailėjimo žodelį.

(Bus daugiau)

Lietuvių Laisvamanių Federacijos Reikalai

LIETUVIŲ LAISVAMANIŲ FEDERACIJOS KONSTITUCIJA.

STRAIPSNIS I.

1. Ši organizacija užsivadina Lietuvių Laisvamanių Federacija Amerikoje. (Angliškai Lithuanian Freethinkers Federation of America); sutrumpintoj formoj L.L.F.

2. Agitacijos ir propagandos darbą tvarko centro komitetas, katras susideda iš 7-nių ypatų: centro sekretoriaus, centro kasininko ir 5 pildomojo komiteto narių.

3. L.L.F.A. kuopos turi turēt čarterius, gautus iš L.L.F. Centro.

P a s a r g a: Naujai susitvėrusios L.L.F. kuopos turi tuoj raportuoti L.L.F. Centro sekretoriui, jis naujas kuopas aprupins čarteriu ir kitais patarimais.

STRAIPSNIS II.

Nariai.

1. L.L.F. nariu gali buti kiekvienas lietuvis bei lietuvi turintis nemažiau kaip 18 metų amžiaus, pilnai sutinkąs su Laisvamanių programą ir prižadąs pildyt L.L.F. įstatus ir nutarimus, taipgi mokėti visas paskirtas mokesčius.

2. Narij priima kuopa, rekomenduojant bent vienam kuopos nariui. Narys persikeldamas iš vienos kuopos kiton, turi turėti patvirtinimą iš pirmosios kuopos apie savo narystės stovį.

3. Ypata gyvenanti točioj vietoj, kokioj nesiranda kuopos, gali priklausyti į L.L.F. kaip pavienis narys, tik turi užsimokēt iškalno tiesiog centran 1 dolerį už metų laiką, kaip duoklę. Tokie nariai yra priimami į L.L.F. per centro sekretorių ir kasininką.

4. L.L.F. narys negali but nariu jokios katalikiškos bei sektantiškos organizacijos katros tikslu yra remti tikėjimiškas mokyklas bei tikėjimišką literatūrą.

5. Kiekvienas L.L.F. narys, priklausantis į L.L.F. kuopą, turi mokėti reguliariai metines

mokesčius kuopos išdą, vieną dolerį į metus; iš to įmokėto dolerio, kuopa 25 centus pasi- laiko savo kuopos išde, o likusius 75 centus pasiunčia į L.L.F. centro išdą, adresuojant vardu centro sekretoriaus, o čekį išperkant ant vardo centro kasininko.

6. Pasibaigus metams, jeigu narys laike 3-jų mėnesių neužsimoka už sekancius mė- nesius dolerį, tas nebešiskaito L.L.F. nariu.

7. L.L.F. kuopos turi tiesą priimti narius savo kuopon už mažesnę metinę mokesčių ne- gi doleris arba ir visai dykai, bet už tokius narius privalo atlyginti pati kuopa iš savo iš- do pasiunčiant į L.L.F. centralį išdą metinės mokesčius 75 centus už kiekvieną tokį narij.

8. Ypata, kaip greit lieka nariu šios orga- nizacijos, taip greit įgauna pilnas tiesas L.L.F. reikaluose.

9. Nariai įstojantys į šią org. nemoka jokių įstojimo mokesčių, bet tik iškalno užsimoka 1 dolerį kaip metinės duoklės.

10. Nariai šios organizacijos, lankantys augštesnes mokyklas, yra paliausuojami nuo metinės duoklės.

11. Išleistas knygas šios organizacijos visi nariai gauna dykai.

STRAIPSNIS III.

Kuopos.

1. Nemažiau kaip 5 žmonės gali sudaryti L.L.F. kuopą.

2. Reguliariai kuopos susirinkimai būti- nai turi įvykti sykį kas trys mėnesiai, bet esant reikalui, kuopa susirinkimus gali su- šaukti taip tankiai kaip tankiai verčia rei- kalas.

3. Kuopos susirinkimo dienotvarkis yra sekamas:

- a) Susirinkimo atidarymās.
- b) Pirmininko rinkimas.
- c) Prieito susirinkimo protokolo skaity- mas.
- d) Kuopos valdybos ir komisijų raportai.
- e) Laiškų ir pranešimų skaitymas.

- f) Atidėti reikalai.
- g) Nauji reikalai.
- h) Susirinkimo uždarymas.

4. Kuopos reikalų vedimui yra renkama sekanti kuopos valdyba vieniems metams: organizatorius, protokolų raštininkas, izdo raštininkas, kasininkas ir literatūros agentas.

5. Už LLF. įstatymų arba nutarimų nepildymą centro komitetas turi teisę kuopą suspenduoti ir laike 6 mėnesių, jeigu kuopa neprirodo savo nekaltumą, centro komitetas prašalina tokią kuopą iš LLF ir atima čar-terą.

STRAIPSNIS IV.

Centro komitetas.

1. Visų LLF. reikalų vedimui bei tvarkymui yra renkamas komitetas dvejiems metams iš 7-nių ypatų: centro sekretoriaus, centro kasininko ir 5-kių pildomojo komiteto narių.

2. Centro komitetas yra renkamas visuotiniu balsavimu (referendumu) iš dvigubo skaičiaus kandidatų nominuotų irgi visuotiniu balsavimu.

3. Centro valdyba atsako už LLF. turtą, veda visą organizacijos tvarką ir apsprendžia santykius su kitomis organizacijomis.

4. Centro valdyba savo veikimą paskelbia bent sykį ar du į mėnesį viename iš tų laikraščių, kuris yra organu LL. Federacijos.

5. Visi kuopų bei pavienių narių įnešimai ir Pildomojo Komiteto sprendimai turi but sutvarkomi, suredaguojami Centro sekretoriaus ir patalpinami į LLF. organą dėl žinios visų organizacijos narių.

6. Esant LLF. centro išdepinigų, centro komitetas turi rūpintis leidimu, laisvamaniško turinio knygų ir užlaikyti bent vieną nuolatinį organizatorių, katras organizuotų naujas LLF. kuopas ir skleistų Laisvamanybės idėją tarpe lietuvių liaudies grynų žodžių ir platinę laisvamaniško turinio literatūrą.

STRAIPSNIS V.

Rajonai.

1. Tinkamesniam vedimui agitacijos, mažiau kaip dvi LLF. kuopos, gali sutvert rajoną.

2. Rajonas savo viduriniame tvarkymosi turi pilną autonomiją.

3. Rajono konferencijų nusprendimai, kas

liečia LLF., be jokio kuopos bei pavienių narių parėmimo, yra Centro komiteto leidžiami balsavimui.

STRAIPSNIS VI.

Suvažiavimai.

1. Suvažiavimas gali but sušaukiamas matant reikalą Centro Komiteto, bet C. K. tą sumanymą turi paduoti visuotinam narių nubalsavimui. Visuotinas balsavimas turi galę C. K. įnešimą patvirtinti ar atmesti.

2. C. K. turi galią paskirti vietą ir laiką LLF. suvažiavimui.

STRAIPSNIS VII.

Referendumas.

1. LLF. konstitucija gali but pakeista arba papildyta tikrai visuotinu LLF. narių balsavimu (referendumu) dviem trečdaliais balsų didžiumos balsuojančių narių.

2. Įnešimą referendumui turi tiesą duoti kiekviena LLF. kuopa ir kiekvienas LLF. pavienis narys, kuris priklauso prie LLF. pavienių. Bet toks įnešimas pirma negu bus leidžiamas referendumui, turi but butinai paremtas 2-jų LLF. kuopų arba 5-kių pavienių LLF. narių; reiškia tų, kurie nepriklauso į kuopą, bet tiesiog į LLF.

3. Paremtą įnešimą, centro sekretorius tuojaus turi perleisti per kuopas ir pavienius narius nubalsavimui. Pasekmės balsavimo turi sugrįžti laike 2-jų mėnesių pas centro sekretorių.

1. Rajonų konferencijų arba C. K. įnešimai, be jokio parėmimo leidžiami balsavimui.

5. Visi įnešimai referendumui per kuopas bei pavienius narius turi but siunčiami Centro sekretoriui.

6. Balsavimų blankos yra siunčiamos kaip kuopoms, taip ir paviniams LLF. nariams.

STRAIPSNIS VIII.

Trečiųjų teismas.

1. Nesusipratimams rišti tarp LLF. narių yra naudojamas trečiųjų teismas, renkamas iš pačių LLF. narių.

2. Narys nepasitenkęs vietiniu Trečiųjų Teismo nuosprendžiu, turi teisę apeliuoti į LLF. Centro valdybą. Tad Centro valdyba sudarys naują Trečiųjų Teismą ir tas teismas bus galutinas.

NAUJA KNYGA

"Kunigų-Minykų Darbai Filipinuose" — Ši knyga yra viena iš svarbiausių laisvamaniško turinio knygų. Joks inteligentiškas darbininkas be jos apsieiti negali. Joje randasi faktai, grynai kaip auksas. Ši knyga anot kunigo Mockaus. "tai yra aštrus dalgis kunigams".

Lietuvių Laisvamanų Federacija išleisdama šią knygą užtvėrė vieną iš plačiausių spragų laisvamanybės srityje. Kaina jos visai maža — tik 35 centai. Reikalaukite visi adresuodami: **"KARDAS"**.

1113 N. Paulina St., Chicago, Ill.

P.S. Mes taipgi reikalaujame agentų visose lietuvių kolonijose, idant imtųsi platinti augščiau minėtą knygą **"Kunigų-Minykų Darbai Filipinuose."** —Adm.

KAS TAI YRA RELIGIJA?

(Nauja knyga)

Šios knygos vertė yra lyginama su auksu. Jos autorius yra žymus rašytojas P. Popov. Šioje knygoje yra aiškiai aprašoma apie religiją ir jos vystymąsi žmonių gyvenime. Todėlgi, mes patariame šią knygą įsigyti kiekvienam norinčiam žinoti apie religiją **"Kas Tai Yra Religija"**. Knyga didelė virš 100 puslapių. Kaina apd. \$2.00. Reikalaukite: **"KARDAS"**.

1113 N. Paulina St., Chicago, Ill.

NAUJI REVOLIUCIJOS PAVEIKSLAI

Puikūs Rusijos revoliucijos paveikslai, kuriuose atvaizdinama caro nuo sosto nuvertimas ir tt. Nei viena darbininkiška šeima neprivalo atsilikti nuo papuošimo savo namo šiais gražiais darbininkiškais paveikslais. Kaina vos tik 25c. Reikalaukit tuoj: **"KARDAS."**

1113 N. Paulina St., Chicago, Ill.

ATIDAI KARDO PRENUMERATORIŲ

Draugai, katrų "Kardo" prenumerata yra pasibaigusi, meldžiam tuoj atnaujinti. Neatnaujinusiems busime priversti Kalėdinio "Kardo" numerio nebesiųst.

Draugiškai, **"Kardo" Adm.,**
1113 N. Paulina St., Chicago, Ill.

KALĖDINIS "KARDAS"

Kalėdinis "Kardas" išeis padidintas, užpildytas daugybe gražių-gražiausių pasiskaitymų. Visiems laisvos minties draugams privalu Kalėdinį "Kardo" numerį praplatinti po visas apygardas lietuvių kolonijos.

Todėlgi, visi "Kardo" draugai, užsisakykit tuoj Kalėdinio "Kardo" pavienių numerių. Katras draugas iškalno prisiųs 1 dol., tas gaus net 20 egz. Kalėdinio Kardo, užsisakančiams mažiau, po 10 centų egzempliorius.

Agentai privalo iškalno prisiųsti orderius irgi.

Draugai, visi imkitės už darbo išplatinti Kalėdinio "Kardo".

Pinigus už Kalėdinį "Kardą" siųskite iškalno. Draugai mes laukiam Jūsų pasidarymo dėl "Kardo."

Draugiškai, **"Kardo" Adm.**

Ar Tamsta Turi Šias Knygas?

Pasikalbėjimas Velnio su Dievu. Kas nori žinoti, ką Velnias kalbėjo su Dievu, tas turi šią knygą įsigyti. Kaina tik 25c

Teisingos Paslaptys, kurias kiekviena mergina ir moteris turi žinoti. Trečia laida. Kiekviena moteris turi ją nusipirkti, bet tik vyras nepirkt, nes... Kaina tik ... 25c

Meilės Laipsniai jų išsivystyme. Šioje knygoje rasit aprašytą, kaip meilė žmonės suprato žilų senovėje ir kaip ji palengva vystėsi iki pagaliaus dačo iki šiandieninei meilei. Šią knygą turėtų turėti kaip vyras, taip ir moteris, tik senberniai ir senmergės nepirkt, nes beskaitydami ją susirgysit meilės liga. Pust. turi 21c. Kaina puikiuose apdaruose \$1.25; neapdaryta ... \$1.00

Kultūros Istorija Trijose tomuose su daugeliu paveikslų. Apdarytos visos trys knygos kainuoja \$3. be apdarų tik ... \$2.00

Vyras. Ką kiekvienas vyras turi žinoti apie savo gimties reikalus. Parašė Dr. A. J. Karalius. Ši knyga verta perskaityti kiekvienam, nes joje ras sau daug naudos. Kaina tikrai ... 25c

Apie Rusijos Politines Partijas. Kiekvienam darbininkui būtina reikėti susipažinti su tų partijų istorija ir jų uždaviniais. 35c

Kas Tie Socialistai Ir Ką Jie Nori? Parašė Kollontaj. Labai suprantamai išaiškinta, kas yra socialistai ir ko jie nori. Tik ... 15c
Kas norite įsigyti viršminėtas knygas, išpirkite Money Orderį ar ba idėkite krasos ženklelių laišką ir siųskite šekamu adresu:

A. AMBROZEVIČIA,
2337 So. Leavitt St., Chicago, Ill.